

Պրոլետարներ ընդդեմ կոլակների, Դիաջն'ը

XVII կոնգամագումարի առթիվ

Խ Ս Ն Մ

**ԺՈՂՈՎՐԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՅԵՐԿՐՈՐԻ ՀՆԳԱՄՅԱ ՊԼԱՆԻ ՄԱՍԻՆ
(1933—1937)**

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐ

(Կուսակցական յե՛վ խորհրդային ժինարարություն)

33898

Խ-11

ԿՈՒՍՆՐՈՍ

1934

ՏԵԼՆՎԱՆ

11.09.2013

2802-10

Պրոկտորներ քույր յերկրների միացն'ը

338.98

XVII կուսամագումարի առթիվ

Խ-11

ԽՍՀՄ

2673 1006 28094

Խ Ս Հ Մ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱ
ՊԼԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

(1933—1937)

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ
(ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ)

Ընկ. բնկ. Վ. Մայրուլի, Վ. Կուրբաևի և Լ. Կազանովի
զեկուցումների քեղիւնները՝ հիմնականում հավանաբար ստացած
Համկ(բ)Կ ԿԿ Քաղբյուրոյի կողմից

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

1934

**ԽՍՀՄ Ժողովրդական Տնտեսութեան Զարգացման
Յերկրորդ Հնգամյա Պլանի Մասին**

(1933—1937 թ.թ.)

Համագումարի սրահադի 2-րդ հարցը.

Ընկ. ընկ. Վ. Մոլոտովի և Վ. Կուլյբիշեվի
գեկուցմանը քեզերը

Բանվոր դասակարգի հերոսական պայքարով արդեն առաջին հնգամյակի տարիներին կառուցված և սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքը, ջախջախված և կապիտալիստական վերջին դասակարգը՝ կուլակաթյունը, իսկ գյուղացու թյան հիմնական մասսաները՝ կոլանտեսականները դարձել են Խորհրդային իշխանության հաստատուն հենարանը գյուղում: ԽՍՀՄ վերջնականապես ամրացել և սոցիալիստական ուղու վրա:

Առաջին հնգամյակի տարիներին ԽՍՀՄ-ում կառուցված և խոշոր տեխնիկապես առաջավոր արդյունաբերություն, ընդգործում առանձնապես նշանակալից հաջողութուններ են ձեռք բերվել ժամանակակից ծանր ինդուստրիան ստեղծելու գործում՝ սոցիալիզմի նյութական բազան, ամբողջ ժողովրդական տնտեսության ռեկոնստրուկցիայի հիմքն ստեղծելու գործում և պայմաններ թեթև, սննդի արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության արագ զարգացման համար: Նորից կազմակերպված են արտադրության տասնյակ նոր ճյուղեր. բա հաստոցաշինություն, ավտոմոբիլային ու տրակտորային արդյունաբերություն, կոմբայնաշինություն, սավառնակային և ալլոմոտորաշինություն, հզոր տուրբինների ու զենքատորների արտադրություն, բարձրորակ պողպատների, ֆերրոձուլվածքների, ալյումինի արտադրություն, ժամանակակից քիմիական արդյունաբերություն, սինթետիկ կա-

ուչուկի, բորակածնի, արհեստական մանրաթելերի արդյունաբերություն և այլն: Արդի տեխնիկայի հիման վրա վերակառուցված են տրեկտատի, կարի, կոշիկեղենի, մսի, կոնսերվի, թղթի արդյունաբերությունը և այլն: Կառուցված են հաղարավոր առաջավոր ձեռնարկություններ, վորոնք ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը փոխադրում են նոր տեխնիկական կուլտուրայի բարձր աստիճանի վրա և գտնվում են կապիտալիստական տեխնիկայի լավագույն նմուշների մակարդակի վրա:

Առաջին հնգամյակում արմատապես վերակառուցված է գյուղատնտեսությունը: Լենինյան կուսակցության կողմից ղեկավարվող պրոլետարիատը միլիոնավոր գյուղացիների համոզեց կոլեկտիվ արտադրության գերազանցության մեջ և գյուղում ստեղծեց կոլտնտեսական նոր հասարակարգ: Արդյունաբերության դարգացման մեջ ձեռք բերված հաղթանակները պայմանավորեցին գյուղատնտեսությունը մեքենական տեխնիկայի ուժերի վրա փոխադրելու վիթխարի հաջողությունները: ԽՍՀՄ դարձավ աշխարհի ամենախոշոր գյուղատնտեսության յերկիրը:

Աշխատանքի նոր, սոցիալիստական կարգապահություն ստեղծելու մեջ ձեռք բերված խոշոր հաջողությունները, բանվորների վորակի աճումը, արտադրության կազմակերպման մեջ նշանակալից նվաճումները թույլ տվեցին տեխնիկական ուժեղացումը: Երկրի ղեկավարի ընթացքում հսկայական հաղթանակներ ձեռք բերել աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման գործում: Աշխատանքի արտադրողականության աճման տեմպի տեսակետից ԽՍՀՄ հետ թողեց բոլոր կապիտալիստական յերկրներին՝ նույնիսկ ամենաբարձր վերելքի տարիների համեմատությամբ:

Հաղթահարելով հնգամյա պլանի իրականացումից բխող հսկայական դժվարությունները, պրոլետարիատը պատմական նշանակություն ունեցող հաղթանակներ ձեռք բերեց քաղաքի և գյուղի աշխատավորության գրությունը բարելավելու գործում: Խորհրդային հասարակարգի առավելությունները զարգացման արդեն ձեռք բերված աստիճանի վրա թույլատրեցին ամբողջովին վերացնել գործազրկությունը, մտցնել յոթժամյա աշխատանքային օր, վոչնչացնել աղքատացումն ու պառպերիզմը գյուղում:

Բանվորն ու կոլտնտեսականը լիակատար վստահություն ձեռք բերին վաղվան օրվա նկատմամբ, և նրանց գործադրած

աշխատանքի վորակից ու քանակից և կախված միայն նրանց կյանքի նյութական ու կուլտուրական մակարդակի հարաձուլ բարձրացումը: ԽՍՀՄ-ի աշխատավորի համար անհետացել է գործազրկություն, աղքատություն, քաղցի սպառնալիքը: Յուրաքանչյուր բանվոր ու կոլտնտեսական վստահ ու հրճվանքով են այն իր ապագայի վրա, ավելի ու ավելի բարձր պահանջներ առաջադրելով դեպի գիտությունն ու կուլտուրան:

Առաջին հնգամյակի տարիներին ԽՍՀՄ դարձավ առաջավոր կուլտուրայի յերկիր: Վերացված է տասնյակ միլիոնավոր բանվորների ու գյուղացիների անգրագիտությունը և իրականացված ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսուցման անցնելը: Լայնորեն ծավալվել է արտադրողական կրթությունը, խիստ կերպով աճել է լրագրերի, ժուռնալների ու մյուս տպագիր հրատարակությունների տիրաժը: Նշանակալից հաջողություններ են ձեռք բերված գիտական-տեխնիկական մտքի զարգացման բնագավառում, վորն ինքնուրույն կերպով լուծում է մի շարք տեխնիկական խոշորագույն պրոբլեմներ:

Տնտեսական ու կուլտուրական հատկապես նշանակալից աճում է տեղի ունեցել Միություն աղգային շրջաններում, վորոնք արագորեն ընթանում են իրենց հետաֆնացությունը վերջնականապես վերացնելու ճանապարհով:

Հնգամյակի հետևանքով համայն աշխարհի հարյուր միլիոնավոր աշխատավորների աչքի առջև մարդկության պատմության մեջ առաջին անգամ գործնականապես ապացուցված է մի յերկրում սոցիալիզմը կառուցելու հնարավորությունը:

Առաջին հնգամյակի այս բոլոր հաջողությունները նախադրյալ և հզոր հիմք պատրաստեցին յերկրորդ հնգամյակի կառուցման ու իրականացման համար:

«Յերկրորդ հնգամյակի քաղաքական հիմնական խնդիրն է՝ կապիտալիստական տարրերի ու առհասարակ դասակարգերի վերջնական վերացումը, դասակարգային տարբերությունն ու շահագործումն առաջացնող պատճառների լիակատար վոչնչացումը և կապիտալիզմի ֆնացորդների հաղթահարումը եկոնոմիկայում ու մարդկանց գիտակցության մեջ, յերկրի ամբողջ աշխատավոր բնակչությունը սոցիալիստական անդասակարգ հասարակու-

թյան գիտակից ու ակտիվ կառուցողներ դարձնելը»
(XVII կուսկոնֆերանս)։

Զրիակեր դասակարգերի միացորդների վերջնական վերացումը և ամբողջովին աշխատավորության տնտեսությանը հանձնելով ժողովրդական յեկամտի ընդհանուր աճումը յերկրորդ հընդամյակում պետք և ապահովին բանվորական ու կուլտեստական մասսաների բարեկեցության ել ավելի արագ վերելքը, ռեալ աշխատավարձի նշանակալից աճումը, աշխատավորության սպառման մակարդակի $2\frac{1}{2}$ —3 անգամ բարձրացումը։

Այս խնդիրներն իրականացումը հնարավոր և ամբողջ ժողովրդական տնտեսության, արդյունաբերության, տրանսպորտի, գյուղատնտեսության տեխնիկական ծավալուն ռեկոնստրուկցիայի հիման վրա միայն։ Ուստի յերկրորդ հնգամյակի տնտեսական հիմնական ու վճռական խնդիրն և ամբողջ ժողովրդական տնտեսության ռեկոնստրուկցիայի ավարտումը։ Իսկ ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական ռեկոնստրուկցիայի ավարտման վճռական պայմանը պիտի հանդիսանա յերկրորդ հնգամյակում նոր տեխնիկայի ու նոր արտադրությունների յուրացումը։ Յերկրորդ հնգամյակում «նոր շինարարության պափուր...» պիտի լրացվի «նոր գործարանների ու նոր տեխնիկայի յուրացման պափուր, աշխատանքի արտադրողականության լուրջ բարձրացումով, ինքնարժեքի լուրջ կրճատումով» (Ստալին)։

I. ԺԱՊԱՎՐԻՆԵՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՌԵԿՈՆՍՏՐՈՒԿՑԻԱԿԱՆ ԴԱՎՐՈՒՄԸ ԵՎ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ԱՃՄԱՆ ԺՐԱԳԻՐԸ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻՄ

Համկ(բ)ի XVII համագումարը հաստատում և յերկրորդ հնգամյակում ամբողջ ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական ռեկոնստրուկցիայի ավարտելու և արտադրանքի աճման ծրագիրը, վոր ներկայացրել և Միության Պետական պլանային հանձնաժողովը և ընդունել են Համկ(բ)ի Կենտկոմն ու ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհը։

Համկ(բ)ի համագումարը վարժում է.

1. 1937 թվին, այսինքն յերկրորդ հնգամյակի վերջում ամբողջ արդյունաբերության արտադրանքի ծավալը սահմանել 103 մլրդ. ռուբլի (1926/27 թվի գներով) առաջին հնգամյակի վերջի՝ 1932 թ. 43 միլիարդի դիմաց, այսինքն արդյունաբերական արտադրանքի չափերի մեծացում 2,4 անգամ, իսկ նախապատերազմյան մակարդակի համեմատությամբ՝ մոտ ինն անգամ։ Լայն սպառման առարկաների արտադրության ասպարեզում նշել զարգացման ավելի արագ տեմպ վոր միայն առաջին հնգամյակի համեմատությամբ (աճման տարեկան միջին տեմպը $21,9\%$ առաջին հնգամյակի 17% -ի դիմաց), այլև յերկրորդ հնգամյակի արտադրության միջոցների արտադրության զարգացման տեմպի համեմատությամբ (աճման տարեկան միջին տեմպը $21,9\%$ արտադրության միջոցների աճման տարեկան միջին տեմպի $15,9\%$ -ի դիմաց)։

2. Արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերի համար սահմանել արտադրանքի հետևյալ չափը.

Առաջադրություն 1937 թ. համար

0/0 0/0

Բացարձակ 1932 թ. հանդեպ

I. Արտադրության միջոցների արտադրություն		
(միլիարդ ռուբլիներով 1926/27 թ. դներով)	48,4	209,4
Այս թվում:		
1) Մեքենաշինություն (մլրդ. ռուբլիներով)	21	227
Այս թվում:		
Մետաղահատ հաստոցներ (հաղարներով)	40	267
Տրակտորներ (պայմ. 15 ուժանի, հազարն.)	167	323
Կոմբայներ (հազարներով)	25	360
Շոգեքարձներ (մագլխատրային, պայմանա- կանորեն վերածած «Յ» և «ԿՄ» սխեմայի, հատով)	2900	350
Ագրանքատար վազոններ (2 ունանի, հա- զարներով)	128	576
Ավտոներ (հազարներով)	200	837
2) Ելեկտրաեներգիա (մլրդ. կվտ/ժ.)	38	283
Այս թվում:		
Դլավներդոյի շրջանային կայաններ	25	302
3) Քարածուխ (միլ. տոններով)	152	285
4) Նավթ գազի հետ միասին (միլ. տոններով)	47	213
5) Թուջ (միլ. տոններով)	18	202
6) Պողպատ (միլ. տոններով)	19	325
7) Ջեպոլր յերկաթ (միլ. տոններով)	14	331
8) Պղինձ (հազար տոններով)	155	332
9) Քիմիա (մլրդ. ռուբլիներով)	5,7	307
10) Սղոցանյութեր (միլ. խոր. մ.)	43	176
II. Սպառման միջոցների արտադրություն (միլ. ռուբլիներով 1926/27 թ. դներով)		
	54,3	268,8
1) Թեթև արդ. ժողկոմատ	20,5	308
2) Մատժողկոմատ	12,9	283
Այս թվում սննդի	11	306
3) Մանր արդ. ժողկոմատ (լայն սպառմ. ապր.)	2,9	300
4) Արդ. կոոպերացիա	6	310
5) Փհի կից միջերումների կոմիտե (ալրա- դաց, ձավարդաց և այլն)	2,5	250
6) Լայն սպառման ապրանքների արտա- դրություն տնտեսական այլ կազմակերպու- թյուններին կողմից	8,6	181

Ցենկերով նրանից, վոր ցեղական արդյունաբերությունը կա-
րող և լուրջ լրացուցիչ ֆակտոր հանդիսանալ բանվորների և կոլ-

տնտեսականների արագորեն աճող պահանջները բազմակողմանիո-
րեն բավարարելու գործում, Համագումարը տեղական արդյունաբե-
րության կողմից լայն սպառման առարկաների արտադրության
աճումը յերկրորդ հնգամյակում սահմանում և յերեք անգամ աճե-
լի բարձր և սլարտավորեցնում և տեղական մարմիններին առաջե-
լագույն նախաձեռնություն ցուցարերել տեղական արդյունաբե-
րության զարգացման և հումքի նոր տեսակներ հայտարերելու
գործում: Միաժամանակ Համագումարը պարտավորեցնում և Կենտ-
կոմին ու ժողկոմխորհին ուժեղացնել տեղական արդյունաբերու-
թյունը՝ տեղական մարմինների տնորինությունը հանձնելով մի-
ութենական ու հանրապետական արդյունաբերության մի շարք
ձեռնարկություններ, ինչպես նաև տեղական արդյունաբերության
շահույթների մի նշանակալից մասը հանձնել տեղական գործկոմ-
ների տնորինությունը:

3. Համագումարը նշում և, վոր արդյունաբերության զար-
գացման համար սահմանված ծրագրերը կատարելու և ժողովրդա-
կան տնտեսության տեխնիկական ռեկոնստրուկցիան իրականաց-
նելու համար անհրաժեշտ և.

ա) կատարել ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյու-
ղերի տեխնիկական վերազինում, վորը կարճ ժամանակամիջոցում
ապահովի տեխնիկական նորագույն նվաճումների խորարկումը և
1937 թվին արդյունաբերության ամբողջ արտադրանքի 80 0/0-ը
առաջին և յերկրորդ հնգամյակներում կառուցված կամ ամբող-
ջովին վերակառուցված նոր ձեռնարկություններից ստանալը:
Միայն յերկրորդ հնգամյակի տարիներին ժողովրդական տնտե-
սությունը տրվող արտադրության գործիքները յերկրորդ հնգամ-
յակի վերջում պիտի կազմեն ամբողջ ժողովրդական տնտեսու-
թյան մեջ գործող արտադրության գործիքների 50—60 0/0-ը:

բ) Իրագործել մեքենաշինության ժողովրդական տնտեսու-
թյան այս առաջավոր ճյուղի այնպիսի ռեկոնստրուկցիան, վորն
ապահովեր ժողովրդական տնտեսության՝ ժամանակակից տեխ-
նիկապես առաջավոր սարքավորման բոլոր պահանջների բավա-
բարումը սեփական ուժերով, լայնորեն զարգացնելով արտադրու-
թյան նոր տեսակներ: Յերկրորդ հնգամյակում պետք և յուրացվի
մոտ 200 տիպի ու չափի նորագույն հաստոցների արտադրու-
թյունը: Մետաղագործական մեքենաշինությունը պետք և յու-
րացնի սարքավորման լրիվ կոմպլեկտ բոլոր մետաղագործական

ցեխերի համար, մեքենաշինութիւնն՝ տասնյակ նոր տիպի մեքենաներ թէթեռ սննդի արդյունաբերութեան համար: Գյուղատնտեսական մեքենաշինութիւնը պետք և յուրացնի մեքենաների ու արակտորային կցովող ինվենտարի բոլոր տեսակները, վոր անհրաժեշտ են գյուղատնտեսութեան հետագա մեխանիզացիան իրականացնելու և առանձնապէս տեխնիկական ու կրկնահերկ կոլտուրաների աշխատաշատ պրոցեսների մեխանիզացիայի համար:

զ) Հիմնականում ավարտել արդյունաբերութեան բոլոր աշխատաշատ ու ծանր պրոցեսների մեխանիզացիան: Քարածխի ասպարեզում ածխահանման մեխանիզացիան հնգամյակի վերջում հասցնել մինչև 93 0/0, համապատասխան չափով բարձրացնելով մնացած պրոցեսների մեխանիզացիայի մակարդակը. սև մետաղագործութեան ասպարեզում մեխանիզացիան հասցնել այնպիսի մակարդակի, վորն ապահովի թուջի 80 0/0-ի ստացումը լրիվ մեխանիզացիայի յենթարկված հալոցներէջ, տորֆի արդյունաբերութեան ասպարեզում մեխանիզացիայի յենթարկված յեղանակներով տորֆի հանքահանումը սահմանել ընդհանուր հանույթի 70 0/0-ից ավելին. շինարարութեան ասպարեզում հիմնական պրոցեսների մեխանիզացիան բարձրացնել մինչև 80 0/0, փայտամթերման հիմնական պրոցեսներում փոխադրութեան մետանիզացիան բարձրացնել 6 անգամ, մշակման մեխանիզացիան՝ 3 անգամ:

դ) Ստեղծել նոր եներգետիկ բազա ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի ռեկոնստրուկցիան ավարտելու համար և բոլոր եներգետիկ հանգույցներում ստեղծել ուժի ռեզերվներ, վորոնք ապահովեն ժողովրդական տնտեսութեան անընդմեջ ելեկտրամատակարարումը: Հիմնականում ավարտել արդյունաբերութեան ելեկտրափորումը, լայնորեն ոգտագործելով արտադրութեան նորագոյն ելեկտրատար մեթոդները արդյունաբերութեան բոլոր ճյուղերում, առանձնապէս մետաղագործութեան ու քիմիայի մեջ (եներգիայի սպառման աճում ելեկտրատար արտադրութեաննեւում ավելի քան 9 անգամ), լայնորեն զարգացնելով տրանսպորտի ելեկտրափորումը և ելեկտրատրանսպորտի աստիճանաբար խորարկելով գյուղատնտեսութեան արտադրական պրոցեսների մեջ: Լայնորեն ծավալել արդյունաբերութեան ու խոշոր քաղաքների շերմափորումը: Շարունակել ելեկտրամատակարարման համար վա-

ռելեքի տեղական տեսակները՝ առանձնապէս ջրաէներգետիկ ռեսուրսների ավելի լայն ոգտագործման գիծը: Յերկրորդ հնգամյակում ավարտել շրջանային կայանների ոգականփորումը շրջանների սահմաններում և սկսել կայանների միջշրջանային ոգականփորումը արդեն յերկրորդ հնգամյակում ստեղծելով ելեկտրամատակարարման ամենամեծ սխտեմն խմբով աշխարհում (Դոնբաս—Մերձդնեպրյան շրջան տարեկան 9 մլրդ կվտ ժ (արտադրանքով):

յե) Ամբողջովին վերացնել և մետաղագործութեան հետ մնալը ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման ընդհանուր տեմպից: Հնգամյակի տարիներում կրկնապատկել մետաղագործութեան կարողութիւնը և արագորեն հաղթահարել հալոցների ու նրանցից հետ մնացող պողպատածուլական և առանձնապէս ձևավոր յերկաթի ցեխերի կարողութեան միջև յեղած խզումը. ծավալել մետաղի զանազան տեսակները՝ բարձրորակ մետաղի, ելեկտրապողպատի, ֆերրոձուլվածքների, բարդ պրոֆիլ ունեցող ձևավոր յերկաթի և ալոց արտադրութեանն այնպիսի չափերով, վորոնք լրիվ բավարարեն ժողովրդական տնտեսութեան պահանջը. լայնորեն վերականգնել յերկաթահանքի արդյունաբերութիւնը, ընդարձակելով խորտակելով հանքաքարի հարստացման ու աղումեւացիայի մեթոդները:

Զարգացման առանձնապէս արագ տեմպ և տեխնիկական վերադիտում ձեռք բերել զուեւար մետաղագործութեան մեջ—վերջնականապէս անցնել պղնձի ստացման ժամանակակից յեղանակին (ֆլոտացիա, անդրադարձնող վառարաններ) և ցինկի արտադրութեան մեջ լայնորեն խորարկել ելեկտրաձուլման առաջավոր մեթոդը, նրա ոգնութեամբ 1937 թ. ստանալով ամբողջ ցինկի 70 0/0-ը. կաղմակերպել անագի, նիկելի, մագնիսումի արտադրութիւնը և լայնորեն ծավալել ալումինի արտադրութիւնը. լիովին բավարարել ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան և առանձնապէս ելեկտրափորման՝ գոհնափոր մետաղագործութեան արտադրանքի պահանջը:

զ) Վճռական տեղաշարժեր կատարել քիմիական արդյունաբերութեան զարգացման մեջ, վորոնք ապահովեն ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի լայն քիմիզացիան և յերկրի պաշտպանունակութեան ամրացումը: Յերկրորդ հնգամյակի տարիներին բոլոր տեսակի պարարտանյութերի արտադրութիւնը բարձրացնել 10 անգամ. լայնորեն ծավալել քիմիայի մի շարք նոր

չև 200 ցենտներ բերքատուլությամբ, մշակված բամբակի ասպա-
բեղում՝ 7,2 միլ. ցենտներին՝ վոռոգվող բամբակի մի հեկտարից մին-
չև 12 ցենտներ բերքատուլությամբ, մշակված վուշի ասպաբեղում
9 միլ. ցենտներին՝ մոտ 3,7 ցենտներ բերքատուլությամբ, իսկ անաս-
նաբուծության արտադրանքը բարձրացնել $2\frac{1}{4}$ անգամ:

6. Համագումարն ընդգծում է, վոր գյուղատնտեսության ար-
տադրանքի ուղղագծված աճումը կարելի չե ձեռք բերել միայն
խակատար չափով ավարտելով կուլեկտիվացումը և իրականացնե-
լով ամբողջ գյուղատնտեսության տեխնիկական ռեկոնստրուկցիան,
վորի համար անհրաժեշտ է.

ա) ՄՏԿ-ների թիվը 1932 թ. 2.446-ից 1937 թ. հասցնել
մինչև 6.000-ի, մեքենատրակտորային կայաններով ընդգրկելով
բոլոր կուլտեստեսությունները:

բ) Տրակտորային պարկը 1932 թ. 2.225 հազար ձիու ուժից
1937 թ. հասցնել մինչև 8.200 հազար ձիու ուժի, այսինքն ավե-
լացնել 3,7 անգամ, կոմբայնների պարկը՝ մինչև 100 հազար հատի
և ավտոմոբիլային պարկը գյուղատնտեսության մեջ՝ մինչև 170
հազար մեքենայի, այսինքն ավելացնել ավելի քան 12 անգամ:

գ) Հիմնականում ավարտել գյուղատնտեսության մեխանի-
զացիան, տրակտորավարը և աշնանավարը 1937 թ. պիտի կազ-
մեն $80\frac{0}{100}$, կուլտիվացիան՝ $70\frac{0}{100}$, հացահատիկների բերքհավաքը
տրակտորային բերքահավաք մեքենաներով $60\frac{0}{100}$ և կալսելու մե-
խանիզացիան՝ $100\frac{0}{100}$:

դ) Լայնորեն խորացնել ագրոտեխնիկական ձեռնարկումների
սխեմներ. ամենուրեք մտցնել կանոնավոր ցանքաշրջաններ, հա-
ցահատիկային կուլտուրաների ցանքի տարածության $90\frac{0}{100}$ -ի
ցանքը կատարել ընտիր սերմացվով, ցանքի տարածության $50\frac{0}{100}$
աշնանավար կատարել և $80\frac{0}{100}$ մշակել նախորդ բարելավված կուլ-
տուրաները:

ե) Յերկրորդ հնգամյակում բամբակի ցանքի ազոտային
պարարտանյութերով ապահովումը ցանքի տարածության $6\frac{0}{100}$ -ից
հասցնել մինչև $80\frac{0}{100}$ -ի, ճակնդեղի ցանքի մեջ բորակաձնային
պարարտանյութերով ապահովումը $6\frac{0}{100}$ -ից հասցնել մինչև $40\frac{0}{100}$ և
ֆոսֆորով $9\frac{0}{100}$ -ի փոխարեն ամբողջ տարածությունը և լայնորեն
ծավալել վոռոգման աշխատանքները, վոռոգվող տարածություն-
ներն ընդարձակելով 1 միլ. հեկտարով:

7. Համագումարը սահմանում է տրանսպորտի հիմնական տե-
սակների բեռնաօդանավառության հետևյալ աճումը. յերկաթուղայինը՝

1932 թ. 169 մլրդ. տոննա-կիլոմետրից 1937 թ. մինչև 302 մլրդ. տոննա-
կիլոմետրի, գետային տրանսպորտը՝ 26 մլրդ. տոննա-կիլոմետրից մին-
չև 64 մլրդ. տոննա-կիլոմետրի, ծովայինը՝ 18 մլրդ. տոննա-կիլոմետրից
մինչև 51 մլրդ. տոննա-կիլոմետրի և ավտոտրանսպորտը՝ 1 մլրդ. տոննա-
կիլոմետրից մինչև 16 մլրդ. տոննա-կիլոմետրի:

Տրանսպորտի առանձին տեսակների միջև բևեռային աշ-
խատանքն ավելի ռացիոնալ կերպով բաշխելու համար համագու-
մարը նշում է, վոր անհրաժեշտ է յերկրի բեռնային աշխատանքի
մեջ բարձրացնել տրանսպորտի նոր տեսակների՝ ավտոների ու ավիա-
ցիոն տրանսպորտի, ինչպես և ջրային տրանսպորտի տեսակաբար
կշիռը՝ հիմնական դերը թողնելով յերկաթուղային տրանսպորտին:

8. Համագումարն ընդգծում է, վոր անհրաժեշտ է օնկոնկա-
պես ռեկոնստրուկցիայի յեկտրիկ սրանսպորտ, վոր պիտի կատար-
վի հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

ա) Իրականացնել կարևորագույն յերկաթուղագծերի ռեկոնս-
տրուկցիան՝ ելեկտրավորել 5000 կմ. յերկաթուղագիծ, առա-
տրուկցիան՝ ելեկտրավորել կրող հիմնական մագիստրալներում
վելապես զփվարություններ կրող հիմնական մագիստրալներում
(Ուրալ-Կուզբասի, Սնդերբայկալի և Ուսուրիյսկի, Դոնբասի և այլ
յերկաթուղիների) կառուցել մոտ 9.500 կմ. յերկրորդ գծեր. յեր-
կաթուղային հանգույցներում ու կայարաններում կայարանային
գծերն ավելացնել 8500 կիլոմետրով. 20.000 կիլոմետրի վրա թեթև
տեսակի ռելսերը փոխարինել ծանր տեսակով. լայն չափով կա-
ռուցել կամուրջներ. 8,300 կիլ. ցանց սարքավորել ինքնակազմ-
ուցել կամուրջներ. 8,300 կիլ. ցանց սարքավորել ինքնակազմ-
ուցել կամուրջներ (անցնել խճային բալաստի, կոճե-
րի քանակն ավելացնել յուրաքանչյուր մեկ կիլոմետր ուղու վրա
և այլն):

բ) Լոկոմոտիվները պարկը 1932 թ. 19,5 հազար հատից 1937 թ.
ավելացնել և հասցնել մինչև 24,6 հազար հատի, միաժամանակ
երագործելով անցումը դեպի Լոկոմոտիվները ավելի հզոր ու կատա-
րելագործված տիպերին. «ՓԱ» հզոր շոգեքարշը յերկրորդ հնգամ-
յակում պետք է դառնա ապրանքատար շոգեքարշերի պարկի
հիմնական միավորը, իսկ «ԿԸ» հզոր շոգեքարշը՝ մարդատար շո-
գեքարշերի պարկի հիմնական միավորը. ավելի ընդարձակ չափով
պիտի կիրառվեն ջերմատարներն ու ելեկտրատարները:

գ) Վագոնային պարկը 1932 թ. 552 հազարից 1937 թ. հասց-
նել մինչև 803 հազար հատի (յերկսոսանիներ հաշվով), նշա-
նակելի չափով ավելացնելով մեծաբեռ վագոնների տեսակաբար

կշիռը և ամբողջովին սարքավորելով վագոնային ամբողջ պարկը ավտոարգելակներով ու վագոնային պարկի կեսից մոտ պակասը՝ ինքնակապով:

դ) Իրականացնել նոր խոշորագույն յերկաթուղիների՝ Բայկալ-Ամուրի մագիստրալի, Ալմուլինսկ-Կարտալի, Մոսկվա-Դոնբասի, Կարապանդա-Բալխաշի, Ուֆա-Մադնիստայայի և այլ յերկաթուղիների շինարարութունը, մոր յերկաթուղիների ցանցի ընդհանուր տարածութունը 1933 թ. I 1-ի 38 հազար կիլոմետրից 1938 թ. I 1-ին հասցնի 94 հազար կիլոմետրի:

յ) Զրային տրանսպորտի գծով պետք է կատարվի ջրային արհեստական ճանապարհների՝ ջրանցքների վիթխարի շինարարութուն. Սիպիտակ-Բալտիկ ծովերի ջրանցքը 227 կմ. յերկարությամբ (յերկրորդ հնգամյակի առաջին տարում ավարտված է առաջին հերթը), Մոսկվա-Վոլգա ջրանցքը 127 կմ. յերկարությամբ, Վոլգա-Դոն ջրանցքը 100 կմ. յերկարությամբ, Մարիյան և Մոսկվա գետի ջրային սխտեմների ռեկոնստրուկցիան, մոր ջրային գործող ճանապարհների վրա կատարելիք հիդրոտեխնիկական մեծածավալ աշխատանքների հետ միասին (Դնեպրի յերկգիծ ճանապարհը, Սոժ գետի վրա ջրարգելներ կառուցել, Միջին Վոլգայի ռեկոնստրուկցիան) հիմնականում կապահովի ջրային ճանապարհների ռեկոնստրուկցիան և կստեղծի ՍՄՄ Ֆեդրոպական մասի ջրային միասնական սխտեմ, մորը կկապի Սպիտակ, Բալտիկ և Կասպից ծովերը: Յերկրորդ հնգամյակում նավարկելի ճանապարհների յերկարութունը 84 հազար կիլոմետրից պետք է աճի և հասնի 101 հազար կիլոմետրի, բովակահանչափ բարելավելով նրանց նավադնացության պայմանները: Արմատապես պետք է նորոգվի ու վերակառուցվի ծովային ու գետային նավատորմը:

զ) Ավստրոմապարհային տրանսպորտի գծով ավտոների պարկը 1933 թ. I 1-ի 75 հազար մեքենայից 1938 թ. I 1-ին պետք է հասնի մինչև 580 հազար մեքենայի, կամ մեծանա համարյա 8 անգամ. լայնորեն պետք է ծավալվի սույլատար ճանապարհների ու խճուղիների ցանցի կառուցումը՝ հիմնականում վերացնելով անձնապարհայնութունը և յերկրի ընդհանուր ճանապարհային ցանցը հասցնելով 210 հազար կիլոմետրի, չհաշված տեղական միջոցներով կատարելիք նշանակելի շինարարութունը:

է) Քաղաքացիական ոդային նավատորմի գծով յերկրորդ հընգամյակում միութենական նշանակության ոդային գծերի ցանցը 32 հազար կիլոմետրից պետք է հասնի մինչև 85 հազար կիլոմետրի, այսինքն աճի համարյա 3 անգամ: Սրա հետ միասին

պետք է ծավալվի տեղական ոդային գծերի լայն շինարարութուն նրանց շահագործվող յերկարությունը 1937 թ. հասցնելով մինչև 35 հազար կիլոմետրի:

ը) Վճռական տեղաշարժեր պիտի կատարվին տրանսպորտում բեռնելու և բեռնարավելու աշխատանքները մեխանիզացիայի յենթարկելու մեջ, յերկաթուղում մեխանիզացիան բարձրացնելով 3 անգամ (18% -ից մինչև 57%), ծովային տրանսպորտում՝ 14% -ից մինչև 72% և գետային տրանսպորտում՝ 12% -ից մինչև 56% , այսինքն մոտավորապես 5 անգամ:

9. Տրանսպորտի նյութական-տեխնիկական բազան նշանակալից չափով բարձրացնելուն և աշխատանքի արտադրողականության աճման համար հսկայական հնարավորություններ ստեղծելուն համապատասխան Համագումարը յերկրորդ հնգամյակում յերկաթուղային տրանսպորտի աշխատանքի արտադրողականության աճումը սահմանում է 43% , ջրային տրանսպորտինը՝ 86% , ինքնարժեքն ամբողջ տրանսպորտում իջեցնելով 40% , այդ թվում յերկաթուղայինը՝ $10,5\%$, ջրայինը՝ 36% և ավտոտրանսպորտինը՝ 54% :

10. Տեխնիկական ռեկոնստրուկցիան իրագործելու, տեխնիկական յուրացնելու և աշխատանքի արտադրողականության վերաբերմամբ առաջադրանքները կատարելու վճռական պայման է հանդիսանում վորակյալ բանվորների, տեխնիկների ու մատրատների պատրաստումը, սեփական պրոլետարական արտադրական-տեխնիկական ինտելիգենցիա ստեղծելու պրոբլեմի լուծումը: Սրա համապատասխան Համագումարը սահմանում է յերկրորդ հնգամյակում կադրեր պատրաստելու հետևյալ ծրագիրը.

ա) Պատրաստել մասսայական վորակավորման հինգ միլիոն աշխատավոր, այս թվում 2,5 միլ. հոգի գործաշարժըրոցներում, 1,5 միլ. հոգի գյուղատնտեսական մշտական դպրոցներում ու դասընթացներում (տրակտորիստներ, բրեգադիրներ և այլն) և 700 հազ. հոգի շոֆերների դպրոցներում ու դասընթացներում:

բ) Յերկրորդ հնգամյակում տալ ԲՈՒՀ-երն ավարտած 340 հազար մասնագետ առաջին հնգամյակում տրված 170,7 հազարի դիմաց, կամ աճում 2 անգամ, և տեխնիկոմներն ավարտած 900 հազար մասնագետ առաջին հնգամյակում տրված 308 հազարի դիմաց, կամ աճում յերեք անգամ:

գ) Ժողովրդական տնտեսական յերկարությունը ճյուղերում վորա-

կյալ մասնագետներին թիվը 2,7 մլրդ. հոգուց պիտի աճի 4 մլրդ. հոգու կամ 46,5%-ով, այս թվում արդյունաբերություն մեջ մասնագետներին թիվը պետք է աճի 57%, տրանսպորտում ու կապի գործում՝ 60% և գյուղատնտեսություն մեջ կրկնապատկվի:

11. Համագումարը նշում է, վոր անհրաժեշտ է լայնորեն ծավալել դիտական-տեխնիկական ինստիտուտներին ու մասնավանդ գործարանային լաբորատորիաներին աշխատանքը: Գիտական-տեխնիկական ու գյուղատրարական միտքը պետք է դառնա մի հզոր զենք նոր տեխնիկայի խորարկման, արտադրություն նոր տեսակներ, հումքի ու եներգիայի ոգտագործման նոր մեթոդներ կադմակերպելու գործում:

II. ՏՆԵԿՐՈՐԳ ԷՆԴԵՄՅԱՆ ՆՈՐ ՑԵՆՆԵՐՈՐՈՒԹՅՆ ԺՐԱԳԻՐԸ

12. Ժողովրդական տնտեսություն տեխնիկական ու եկոնոմիկայի ալարտումը և արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն ու տրանսպորտի վերաբերյալ արտադրական առաջագրությունների նախագծված չափը պահանջում են յերկրորդ հընդամյակում իրագործել շինարարական մի հսկայական ծրագիր:

Համգ(բ) XVII համագումարը հաճախություն է տալիս Պետական պլանային հանձնաժողովի մշակած՝ յերկրորդ հնդամյակի շինարարություն ծրագրին և ժողովրդական տնտեսություն յերկրորդ հնդամյակի կապիտալ-ալիստանմեթի ընդհանուր ծավալը հաստատում է 133,4 մլրդ. ուրբու սահմաններում (1933 թ. դներով), առաջին հնդամյակի 50,5 մլրդ. ուրբու դիմաց, վորոնցից.

ա) արդյունաբերություն մեջ՝ 69,5 մլրդ. ուրբու առաջին հնդամյակի 25 միլիարդի դիմաց, այս թվում արտադրություն միջոցներ արտադրող արդյունաբերություն մեջ 53,4 մլրդ. ուրբու 21,3 մլրդ. ուրբու դիմաց, կամ աճում 2,5 անգամ. սղաուման միջոցներ արտադրող արդյունաբերություն մեջ՝ 16,1 մլրդ. ուրբու 3,5 մլրդ. ուրբու դիմաց, կամ աճում 4,6 անգամ.

բ) գյուղատնտեսություն մեջ՝ 15,2 մլրդ. ուրբու առաջին հնդամյակի 9,7 մլրդ. ուրբու դիմաց, կամ աճում ալիլի քան մեկ ու կես անգամ.

գ) տրանսպորտի մեջ 26,3 մլրդ. ուրբու 8,9 մլրդ. ուրբու դիմաց, կամ աճում յերեք անգամ:

Համագումարը նշում է, վոր թեթև, սննդի արդյունաբերություն և տրանսպորտի կապիտալ շինարարություն նշված մեծ աճումը, ժողովրդական տնտեսություն մյուս ճյուղերի համեմատություն, ապահովում է նրանց զարգացման ալիլի արագ տեմպ:

13. Համագումարը հաստատում է՝ յերկրորդ հնդամյակի

ընթացքում տահադրման համաձայն նոր ու վերակառուցված ձեռնարկությունները 132 մլրդ. ուրբու ընդհանուր արժեքով առաջին հնգամյակի 38,6 մլրդ. ուրբու ղիմաց, այս թվում արդյունաբերության մեջ 69,1 մլրդ. ուրբու 15,7 մլրդ. ուրբու ղիմաց, գյուղատնտեսության մեջ 13,4 մլրդ. ուրբու 9,2 մլրդ. ուրբու ղիմաց և տրանսպորտի մեջ 25,6 մլրդ. ուրբու 7,7 մլրդ. ուրբու ղիմաց:

14. Կապիտալ աշխատանքների համար հաստատված ծավալը և նոր ու վերակառուցված ձեռնարկությունների շահագործման հանձնելու ծրագիրը ապահովում է խորհրդային Միության արտադրական-սեյսնիկական զորության աճումը և հզորության անհրաժեշտ ռեզերվների գոյացումը ժողովրդական տնտեսության կառուցման ճյուղերում, այն է.

ա) հնգամյակի ընթացքում հիմնական ֆոնդերի ընդհանուր գումարը աճում է 85 մլրդ. ուրբու մինչև 195 մլրդ. ուրբու (1933 թ. գներով), վոր նշանակում է հիմնական ֆոնդերի ավելացում 2,3 անգամ, այս թվում արդյունաբերության մեջ 25,5 մլրդ. ուրբու մինչև 77,0 մլրդ. ուրբու, գյուղատնտեսության մեջ 11,4 մլրդ. ուրբու մինչև 22,6 մլրդ. ուրբու և տրանսպորտի մեջ 19,8 մլրդ. ուրբու մինչև 38,5 մլրդ. ուրբու:

բ) Արդյունաբերության կառուցման ճյուղերում արտադրական զորությունները պետք է աճեն՝ սև մետաղագործության մեջ (թուջ) 2,3 անգամ, քարածխի արդյունաբերության մեջ՝ ավելի քան 2 անգամ, գեներատորների արտադրության մեջ՝ 2,4 անգամ, ավտոների արդյունաբերության մեջ՝ համարյա 4 անգամ, շոգեքարշաշինական գործարաններում՝ 3,2 անգամ, վազոնաշինական գործարաններում՝ 3,9 անգամ, շրջանային էլեկտրակայաններում՝ 2,5 անգամ, կոշիկեղենի արդյունաբերության մեջ՝ 2 անգամ, բամբակեղեն մանուֆակտուրայի արդյունաբերության մեջ՝ մեկ և կես անգամ, վուշի արդյունաբերության մեջ՝ ավելի քան 2 անգամ, շաքարի արդյունաբերության մեջ՝ 1,5 անգամ, խոշոր մետաղմեխատններում՝ 2,5 անգամ:

15. Համագումարն անհրաժեշտ է համարում առանձին ուշադրություն կենտրոնացնել հետևյալ կառուցման կառուցումների վրա.

Մեքսիկոյում մեջ՝ ավարտել առաջին հնգամյակում սկսված Ուրալի ծանր մեքենաշինության գործարանի կառուցումը

100 հազ. տոնն և կրամատորի գործարանի կառուցումը 150 հազ. տոնն արտադրանքի կարողությամբ, Ուրալի քիմիական ապարատուրայի գործարանը, Լուգանսկի շոգեքարշաշինական գործարանը, վոր ունենալու յետարեկան 1.080 հատ «ՓԱ» սխեմի շոգեքարշի արտադրողականություն, Ուրալի շոգեքարշի ու ջերմատարի կառուցման գործարանը, վոր տարեկան արտադրելու յետ 500 շոգեքարշ և 500 ջերմատար, Կաշիրի էլեկտրատարի գործարանը 300 մազիստրալային էլեկտրատարների արտադրողականությամբ, Ուրալի վազոնաշինական գործարանը 54 հազ. չորսունանի վազոնների արտադրողականությամբ, Ուֆայի մոտոռային գործարանը 50 հազ. մոտոռների արտադրողականությամբ, խարկովի տուրբոգեներատորների գործարանը 1,5 մլն. կվտ. ուժով, ընդարձակել Գորկիի ավտոգործարանը մինչև 300 հազ. մեքենաների արտադրողականությամբ, Մոսկվայի՝ Ստալինի անվան ավտոգործարանը մինչև 80 հազ. մեքենայի արտադրողականությամբ, Յարոսլավսկին՝ մինչև 25 հազ. հատ 5-տոննանի բեռնատարների արտադրողականությամբ և այլն, յերկրորդ հնգամյակում Ուֆայի և Ստալինգրադի ավտոգործարանների կառուցումը յուրաքանչյուրը 100 հազ. հատ 3-տոննանի բեռնատարների արտադրողականությամբ, Սամարային՝ 25 հազ. հատ 5-տոննանի բեռնատարների արտադրողականությամբ, հղկիչ, շուրջանակի գայլիկոնող, առամանիքների, ավտոմատ ու ծանր հաստոցների գործարանները, առանցքակալների նոր հզոր գործարանը 24 միլ. հատ արտադրողականությամբ, Ուրալի էլեկտրաաղբատային և տրանսֆորմատորային գործարանը, տեքստիլ մեքենաշինության գործարանների խմբի և սննդի արդյունաբերության համար սարքավորում կառուցելը և այլն:

Նկեթիֆիկացիայի ասպարեղում՝ կառուցել 79 շրջանային կայաններ, վորոնց թվում ավարտել Զուլեվի կայանի կառուցումը 250 հազ. կվտ. ուժով, Գորկիին՝ 204 հազ. կվտ. ուժով, Շատուրին՝ 180 հազ. կվտ. ուժով, Դուբովկին՝ 100 հազ. կվտ. ուժով, հիդրոկայաններից Սվերի № 3-ը 96 հազ. կվտ. ուժով, ավարտել Դնեպրի հիդրոկայանը 558 հազ. կվտ. ուժով, կառուցել մի շարք նոր խոշոր ցենտրալներ՝ Բուրեվին՝ 250 հազ. կվտ., Կեմերին՝ 148 հազ. կվտ., նոր հզոր կայաններ Դոնբասում, Զիրիկի №1 հիդրոկայանը 170 հազ. կվտ. ուժով, Քանաքեռին՝ 88 հազ. կվտ. ուժով, Ջրամին՝ 60 հազ. կվտ. ուժով, Սվերի № 2-ը՝ 144 հազ. կվտ. ուժով,

Տուլումի և այլ հիդրոկայանները և ծավալել Միջին Վոլգայի կայանների շինարարությունը՝ Յարոսլավսկինը՝ 100 հազ. կվտ. ուժի, Պերմինը՝ 310 հազ. կվտ. ուժի և Գորկիինը՝ 200 հազ. կվտ. ուժի, կառուցել մի շարք խոշոր ջերմակայաններ քաղաքների ջերմավորման համար—Մոսկվա-Նարվայինը Լենինգրադում, Ստալինյանը և Ֆրոնդեյանը Մոսկվայում, Սորմոլո-Կանավինյանը, Կրասնոդավոդինը Խարկովում և մի շարք խոշորագույն ֆաբրիկ-գործարանային շրջանային նշանակություն կայաններ—Մագնիտոգորսկինը՝ 198 հազ. կվտ. ուժի, Կոլչնեցկինը 108 հազ. կվտ. ուժի և ուրիշները:

Քառաձևի արդյունաբերություն մեջ՝ ծավալել շախտաների խոշոր շինարարությունը և շահագործման մեջ դնել 178 շախտա 143 միլ. տոնն հանքահանման կարողությունը:

Նավթարդյունաբերության մեջ՝ կառուցել նավթամշակման գործարանների նոր խումբ (սկզբնական դոման 46 խողովակասարք, 93 կրեկինգ գործարան), կառուցել նավթի և նավթամթերքի խողովակաշար 4 հազ. կիլոմետրից ավելի յերկարությունը:

Սեյ մետաղագործության մեջ՝ ավարտել Մագնիտոգորսկի գործարանի կառուցումը 2,7 միլ. տոնն թուջի արտադրողականությամբ, Կոլչնեցկի, Ջապորոժյեյի, Նիժնե-Տազիլի, Ադով-Ստալի, Կրիվոյ Ռոգի, Լիպեցկի, Տուլայի և այլ գործարանների կառուցումը, շինարարությունը ծավալել և առաջին ագրեգատները գործարկել Բակալի, Խալիլովի, Յերկերդ Կոլչնեցկի, Հեռավոր Արևելյան գործարաններում, խողովակաձույլ գործարաններում և այլն:

Գունավոր մետաղագործության մեջ՝ ավարտել Մերձբալխաշի պղնձի կոմբինատը 100 հազ. տոնն, Միջին Ուրալինը՝ 500 հազ. տոնն արտադրողականությամբ, ավարտել Կադակատանի պոլիմետալի կառուցումը 60 հազ. տոնն կապարի արտադրողականությամբ, ցինկի գործարանները Ջելյաբինսկի և Ուրժոնիկիձե քաղաքներում, Ալտայյովիմետալը և այլն, ավարտել Վոլխովի ու Դնեպրի ալյումինի գործարանները, Ուրալի ալյումինի նոր գործարանը 25 հազ. և Կարելիայինը՝ 8 հազ. տոնն արտադրողականությամբ, մագնիտմի, նիկելի և գունավոր մետաղագործությունը այլ ձեռնարկությունները:

Քիմիայի բնագավառում՝ կառուցել նոր պարաատանյութերի կոմբինատներ, սինթետիկ կաուչուկի գործարաններ, սոդայի,

ծծմբաթթվի, ռետինի, պլաստիկ մասսաների, անիլային և լաքաներկային, արհեստական մանրաթելի և այլ գործարաններ:

Թեթև արդյունաբերություն մեջ՝ կառուցել բամբակեղենի 15 խոշոր ձեռնարկություն, այս թվում Տաջիկստան, Բառնաուլում և Յուրեյստան, Ջարջուլում, Անդրկովկասում բամբակեղենի կոմբինատներ յուրաքանչյուրը 200 հազարական իլիկով, կառուցել 12 խոշոր բրդագործարաններ յուրաքանչյուրը 8-ից մինչև 15 միլ. մետր գործվածքի արտադրողականությամբ, 18 խոշոր ձեռնարկություն տրիկոտաժի արդյունաբերությունից, 11 մետաքսագործարան, 21 կոշիկեղենի ձեռնարկություն 100 միլ. զույգ արտադրողականությամբ:

Սննդի արդյունաբերություն մեջ՝ ավարտել առաջին հնգամյակում սկսված 17 մսակոմբինատների կառուցումը և ծավալել 23 նոր կոմբինատների կառուցումը, շինել մեծ քանակությամբ շաքարագործարաններ, 6 ռճառագործարան, հսկայական չափով ավելացնել նավատորմը ձկնարդյունաբերության մեջ, կառուցել կոնսերվի, ձկնահամ գործարաններ, խմորեղենի ֆաբրիկներ և այլն:

Անտառային արդյունաբերություն մեջ կառուցել մեծ քանակությամբ սղոցագործարաններ, անտառաքիմիական ձեռնարկություններ և այլն. ավարտել Կամսկի և Կոնդույովի թղթացություններ և այլն. ավարտել Կամսկի և Կոնդույովի թղթացությունները, Սյասի ցելլուլոզի կոմբինատը, Բաշկուլգային կոմբինատները, Սյասի ցելլուլոզի կոմբինատը, Բաշկուլգային կոմբինատը, Կրասնոյարսկում կառուցել թղթի կոմբինատներ և այլն:

Ընդարձակ չափերով կառուցել և վերակառուցել ճեղախմբ արդյունաբերության հազարավոր ձեռնարկությունները, վորոնք արտադրեն լայն սպառման ապրանքներ՝ հնգամյակի ընթացքում ներդնելով մոտ 2 մլրդ. ուրբլի:

Քաղաքային շինարարության մեջ լայն աշխատանքներ ծավալել հարյուրավոր արդյունաբերական կենտրոններ դարձնելու բարեկարգ քաղաքներ. կառուցել հազարավոր տներ բոլոր հարմարություններով սարքավորված բնակարաններով 64 միլ. քառ. մ. մարդկությանը ապրելու համար. աշխատանքներ ծավալել հատակագծման, քաղաքային տրանսպորտը բարելավելու, ջրամատակարարման, կույուղու, փողոցները սալարկելու, կանաչապարզելու գծով և այլն. կառուցել խորհուրդների տներ, տեխնիկայի տներ, հանգստի ու կուլտուրայի պարկեր, ստադիոններ, թատրոններ, աղումներ, կինոթատրոններ. Մոսկվայում կառու-

ցել խորհուրդները պալատ և ԽՍՀՄ առաջին մետրոպոլիտենը, վորի առաջին զինքը պետք է շահագործման տրվի արդեն 1934 թվին:

16. Նոր շինարարության լայն ծավալման համար ուղղադրված ծրագիրը պայմանավորում է վճռական տեղաշարժեր արտադրության ուժերի և տեղաշարժերի մեջ:

ա) հին արդյունաբերական կենտրոնների զարգացման հիման վրա ինդուստրացման նոր հենակետեր են ստեղծվում Միուլթյան արևելյան շրջաններում (Ուրալ, Արևմտյան և Արևելյան Սիբիր, Բաշկիրիա, Հեռավոր-Արևելյան յերկիր, Կազակստան և Միջին Ասիա), ինտենսիվ կերպով զարգանում է մեքենաշինությունը, մետաղագործությունը, ածուխը, նավթը, էլեկտրատեղակայան և արդյունաբերության մյուս ճյուղերը: Արևելյան շրջանների վրա ծախսվում է ծանր արդյունաբերության նոր շինարարության մեջ մտցվող բոլոր կապիտալ ներդրումների մոտ կեսը: 1937 թվին արևելյան շրջանները կտան թույլ արտադրության մեկ յերրորդը 1932 թ. մեկ քառորդի դիմաց, հանքահանքի քանակի մեկ յերրորդից ավելին 1932 թ. մեկ քառորդի դիմաց, էլեկտրատեղակայան մոտ մեկ հինգերորդը (շրջանային էլեկտրակայաններում) 1932 թ. 6,5%-ի դիմաց, մեքենաշինության արտադրանքի մեկ տասերորդը 1932 թ. 5%-ի դիմաց:

բ) Ավարտվում է Միուլթյան յերկրորդ անխափանադադորական քաղաքի՝ Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատի շինարարությունը, վորի վրա յերկրորդ հնգամյակում ծախսվում է ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսության կապիտալ ներդրումների մոտ $\frac{1}{4}$ -ը և ծանր արդյունաբերության բոլոր կապիտալ ներդրումների ավելի քան $\frac{1}{3}$ -ը: Ուրալ-Կուզնեցկի կոմբինատը 1937 թ. պետք է տա սև մետաղագործության արտադրանքի մեկ յերրորդը, յերկրի ընդհանուր ածխահանման մեկ քառորդից ավելին, շրջանային էլեկտրակայանների արտադրած էլեկտրատեղակայանի $\frac{1}{6}$ -ը և մեքենաշինության արտադրանքի մոտ $\frac{10}{100}$ -ը:

գ) Նոր շրջանների զարգացման հիման վրա արդյունաբերությունը մոտենում է հումքի աղբյուրներին: Խոշոր տեղաշարժեր են կատարվում թեթև և սննդի արդյունաբերության տեղաշարժման մեջ. յերկրորդ հնգամյակում կառուցվող 15 բամբակեղենի կոմբինատներից տասը նախատեսված է կառուցել Միջին Ասիայում, Սիբիրում ու Անդրկովկասում, վոր պայմանավորում է բամբ-

բակեղենի գործվածքների արտադրության աճումը Միջին Ասիայում համարյա 20 անգամ, յերբ ԽՍՀՄ-ում միջին աճումը 2,4 անգամ է, և տեքստիլ արտադրության հաստատուն հիմք է ստեղծում այս շրջաններում: Վուշի արդյունաբերության մեջ վերամշակման հոր բաղաներ են ստեղծվում Արևմտյան մարզում, Գորկիի յերկրում և Բելոռուսիայի ՍՆՀ-ում: Հումքի նոր բաղաներ են ստեղծվում և նրանց հիման վրա իրականացվում է նոր շաքարագործարանների կառուցումը (Արևմտյան Սիբիր, Կիր-գիզի, Հեռավոր-Արևելյան յերկիր, Անդրկովկաս և այլն): Գյուղատնտեսական հումք արտադրող հիմնական կենտրոններում ծավալվում են թեթև և սննդի արդյունաբերության կաշվի, բրդի, ձեթահան և այլ ձեռնարկություններ: Լայն չափերով աճում է վառելանյութի տեղական տեսակների ոգտագործումը, վոր թուլացնում է մի շարք շրջանների կախումը հեռվից բերվող վառելանյութից:

դ) Գյուղատնտեսության բնագավառում նշանակելի չափով աճում է հացահատիկային արտադրությունը հիմնական հացահատիկային շրջաններում և ցորենի կայուն բաղան յստեղծվում կենտրոնական ու հյուսիսային շրջաններում, հսկայական չափով աճում է տեխնիկական կուլտուրաների արտադրանքը նրանց արտադրության հիմնական շրջաններում, Արևելքում ձակնդեղի նոր բաղան ստեղծելու հետ միասին, լայնորեն ծավալվում են նոր բարձրարժեք կուլտուրաները առանձնապես յենթատրոպիկական շրջաններում, վորոնք ապահովում են գյուղատնտեսության հիմնական ճյուղերի ճիշտ տեղաբաշխման խնդրի լուծումը և շրջանների մասնագիտացումն ըստ կուլտուրաների ու ճյուղերի:

յե) Տրանսպորտի բնագավառում՝ արևելյան ու հարավային ուղղությունների տրանսպորտային հիմնական մագիստրալների վերակառուցման և ուժեղացման հետ միասին կառուցվում են մեծ թվով նոր յերկաթուղային ու ջրային ճանապարհներ, վորոնք նոր ինդուստրիալ կենտրոնները կապում են Միուլթյան ընդհանուր տրանսպորտային ցանցի հետ և հանդիսանում են նոր շրջանների տնտեսական զարգացման հիմքը (Կարագանդա—Բալխաշ, Ուֆա—Ստերլիտամակ, Ռուբցովկա—Ռիզդեր, Տոմսկ—Չուլիմ, Սպիտակ և Բալթիկ ծովերը միացնող ջրանցքը և այլն):

զ) Արդյունաբերական լայն շինարարություն է կատարվում առաջ արդյունաբերական տեսակետից մեքենաշինության շրջ-

ջաններում, ինչպիսին Միջին Վոլգան ե, Թաթարստանը, Հյուսիսային Կովկասը, Կենտրոնական Սևահողի մարզը, Անդրկովկասը, Կարելիան, Մուրմանի յերկիրը, Հեռավոր Արևելքը, Արևելյան Սիբիրը և ուրիշները՝ սրանցում խոշոր արդյունաբերություն զարգացնելու հիման վրա:

ե) Ինտենսիվ կերպով զարգանում ե շինանարարությունը լուսավորություն, առողջապահություն, արվեստի, մամուլի բնագիտական վառում ազգային հանրապետություններում ու մարզերում:

զ) Շարունակաբար աճում են խՍՀՄ հին արդյունաբերական շրջանները առաջին հնգամյակում սկսված՝ արդյունաբերության մասնագիտացումը խորացնելու և ներշրջանային ավելի համաչափ տեղավորման հիման վրա:

Համագումարը նշում ե, վոր յերկրորդ հնգամյակում արտադրողական ուժերի տեղաբաշխման ծրագիրն ապահովում ե ազգային հանրապետությունների ու մարզերի տնտեսական ու կուլտուրական հետաքննություն վերացումը, արտադրողական ուժերի ավելի համաչափ տեղաբաշխումը և արդյունաբերության մոտեցումը հումքի աղբյուրներին, հիմնական շրջանների մասնագիտացումն ըստ գյուղատնտեսական կուլտուրաների ու ճյուղերի յերկրի տնտեսական ամբողջ շրջանացման ավարտումը:

III. ԲՆԵՎՈՐՆԵՐԻ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿՆ ՈՒ ԿՈՒՏՈՒՐՆԵՐԻ ԿԸՆ ՄԵԿԱՐԴԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ԺՐԱԴԻՐԸ

Գործադրկության վերացումն ու բոլոր բանվորների ու ծառայողների՝ աշխատանքով ապահովված լինելը, յերբ Սորհրդային պետության մեջ սիստեմատիկաբար բարելավվում են նրանց աշխատանքի պայմանները, մինչև 7 ժամի հասցված աշխատանքային ուրը և նրանց արտադրական վորակի ու ընդհանուր կուլտուրական մակարդակի բարձրացման համար նպաստավոր պայմանների առկայությունը—այս ամենը հնարավորություն ե տալիս բանվորների ու ծառայողների ամբողջ մասսային, անշեղորեն բարձրացնելով աշխատանքի արտադրողականությունը, ավելի արագորեն առաջ գնալ իր նյութական բարեկեցության բարելավման ճանապարհով:

Յերկրորդ հնգամյակի ընթացքում գյուղացիական տնտեսությունների ամբողջ մասսայի կուլեկտիվացման ավարտումը, կուլակության վերացումը և կուլակային դեմադրության բոլոր ու ամեն տեսակ փորձերի ճնշումը, գյուղացիության՝ ունեւորների ու չունեւորների շերտավորվելու պրոցեսի դադարեցումն ու սրա հետեւանքով գյուղի աղքատացման ու պառուպերիվմի վերացումը, յերբ անշեղորեն ամրանում են կոլտնտեսությունները կազմակերպւորեն ու տնտեսապես և արագորեն աճում են նրանց մեքենական տեխնիկական բազան՝ այս բոլորն անախընթաց նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում կոլտնտեսական գյուղացիական մասսայի նյութական մակարդակի արագ վերելքի ու կոլտնտեսական ներին կուլտուրական և ունեւոր կյանքի հասցնելու համար և այս վերելքի տեւալը ուղղակի կախման մեջ ե դնում հենց իրենց կոլտնտեսականներին աշխատանքի կազմակերպվածությունից ու արտադրողականությունից:

Մրա համապատասխան հաշմանություն տալով Պետպլանի այս բնագավառի վերաբերյալ նախագծին, Համագումարը սահմա-

նում ե հետեյալ խնդիրները բանվորներին ու գյուղի աշխատավորութեան կյանքի նյութական ու կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու բնագավառում:

1. ա) յերկրորդ հնգամյակի վերջում ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերում բացվումների ու ծառայողների քիմիկալի ավելանա 30 տոկոսով, այս թվում խոշոր արդյունաբերութեան մեջ 40 տոկոսով:

բ) ձեռք առնելով առաջին 2,1 անգամ հենվելով ձրեակեր սպառումը վերջնականապես վերացնելու, ժողովրդական յեկամուտը արագորեն մեծացնելու, սպառման նորման այնպիսի միջնակների վերաբերմամբ բարձրացնելու վրա, ինչպես միսը, ճարպեղենը, ձկները, ձունը, շաքարը և արդյունաբերական ապրանքները՝ 2,5—3 անգամ ավելացնելու, հատկապես զանազան 35—40 տոկ. իջեցնելու և աշխատավորութեան կենցաղի պայմանները հետագայում բարելավելու վրա:

գ) բանվորների ու ծառայողների աշխատավարձի ֆոնդը առաջին ժողովրդական տնտեսութեան մեջ պիտի աճի 59%-ով, այս թվում խոշոր արդյունաբերութեան մեջ՝ 76%-ով:

դ) նշանակալից չափով պիտի բարձրանան պետական ծախսերը բանվորների կուլտուր-կենցաղային սպասարկման վրա, այսինքն այն ծախսերը, վոր կատարվում են սոցիալական ապահովագրութեան գծով և պետութեան այն ծախսումները, վոր կատարվում են բանվորների ու ծառայողների լուսավորութեան, առողջապահութեան ու կուլտուր-կենցաղային սպասարկման վրա՝ 4,3 մլրդ. ռուբլուց մինչև 9,3 մլրդ. ռուբլու՝ հնգամյակում աճում ավելի քան յերկու անգամ:

յե) հաստատված սննդով քաղաքի ու գյուղի բանվորների ու աշխատավորութեան ընդգրկումը պիտի աճի յերկուս ու կես անգամ:

զ) յերկրորդ հնգամյակում պետք է ավարտվի Միութեան բնակչութեան վոչ միայն անդրագիտութեան վերացումը, աշխատունակ մեծահասակ բնակչութեան կիսադրագիտութեան վերացումն ու ընդհանուր պարտադիր տարրական ուսուցման կիրառումը, այլև պետք է իրականացվի ընդհանուր պարտադիր պոլիտեխնիկ կրթությունը յոթնամյակի ծավալով առաջին հերթին գյուղում, քանի վոր քաղաքում այս խնդիրը հիմնականում արդեն լուծված է առաջին հնգամյակի ընթացքում. սովորողների քա-

նակը պիտի հասնի (ստորին ու միջնակարգ դպրոցներում, բան-ֆակներում, գործաշրջաններում, տեխնիկումներում, ԲՈՒՀ-երում ու տեխնիկական ԲՈՒՀ-երում) մինչև 36 միլիոն հոգու 1932 թ. 24,2 միլ. հոգու դիմաց, կամ բնակչութեան 1000 հոգուն մինչև 197 հոգի 147 հոգու դիմաց, չհաշված նախադպրոցական կրթութեանը, վոր արդեն 1932 թ. ընդգրկում էր 5,2 միլ. հոգի:

ե) լայն չափով պիտի զարգանա առաջադրուցված մասսայական աշխատանքը, սերտորեն շարժապիտով աշխատավոր մաս-նաների կուլտուրական հանդիսուր կազմակերպելու հետ, ախմբային ցանցը քաղաքում ու գյուղում պետք է ավելանա 10,9 հազարով 6,8 հազ. դիմաց (աճում քաղաքներում 10,5 %, իսկ գյուղական վայրերում՝ 130%) և մասսայական գրադարանների ցանցը պետք է հասնի մինչև 25 հազարի 1932 թ. 15 հազարի դիմաց:

ը) հետագայում բավականաչափ պետք է ուժեղանա աշխատավորութեան առողջապահական աշխատանքը և առաջին հերթին սանիտարական պրոֆիլակտիկ լայն միջոցառումներ պիտի կիրառվեն, պիտի ավելանան առողջապահութեան, բանվորական հանգստի ու ֆիզկուլտուրայի ծախսերը առաջին հնգամյակի 5,4 մլրդ. ռուբլուց մինչև 20,5 մլրդ. ռուբլու:

Քաղաքներում հիվանդանոցային մահճակալների թիվը պիտի աճի 44 %, գյուղական վայրերում՝ 88 %, մասուններում տեղերը պիտի աճեն քաղաքներում 164 %, գյուղական վայրերում՝ 129 %-ով:

թ) հնգամյակի ընթացքում ջրմուղ ունեցող քաղաքների թիվը 366-ից պիտի հասնի 440-ի, կուլուղի ունեցող քաղաքների թիվը՝ 55-ից մինչև 125-ի, տրամվայ ունեցող քաղաքների թիվը՝ 50-ից մինչև 70-ի:

ժ) սրա համապատասխան կոմունալ բնակարանային ու կուլտուրական շինարարութեան հիմնական ներդրումները յերկրորդ հնգամյակում սահմանել մոտ 32 մլրդ. ռուբլու չափով կամ ԽՍՀՄ ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր հիմնական ներդրումների մոտ մեկ քառորդը, այս թվում բնակարանային շինարարութեանը 13,4 մլրդ. ռուբլի, քաղաքային կոմունալ շինարարութեանը՝ 6,2 մլրդ. ռուբլի, լուսավորութեանը՝ 3,1 մլրդ. ռուբլի, առողջապահութեանը՝ 2,9 մլրդ. ռուբլի:

2. Բանվորների ու գյուղացիների կյանքի նյութական մակարդակի բարձրացման խնդիրը պահանջում է ամեն կերպ ծա-

վախել Խորհրդային ԽՍՀ-ում հիմնվելով լայն սպառման արդյունաբերական ապրանքների արտադրությունը մեծացնելու և քաղաքին դյուղատնտեսական մթերքների մատակարարումը բարելավելու վրա:

Մրա համապատասխան Համագումարը սահմանում է.

ա) ապրանքաշրջանառությունը աճում յերկուս ու կեսից յերեք անգամ. 1932 թ. 31,9 մլրդ. ռուբլուց 1937 թ. 94,6 մլրդ. ռուբլի (1932 թ. գնելով) յեռապատկելով թեթև ու սննդի արդյունաբերության արտադրած լայն սպառման առարկաների արտադրությունը.

բ) պետական-կոոպերատիվ մանրածախ առևտրական ցանցի աճում 37 0/0-ով միաժամանակ տեխնիկապես վերակառուցելով այս ցանցը.

գ) 1933 թվի հանդեպ մանրավաճառ զինների միջին մակարդակի իջեցում 35—40 0/0-ով:

3. Համագումարը ժողովրդակց յեկոմսի աճումը 45,5 մլրդ. ռուբլուց սահմանում է մինչև 108 մլրդ. ռուբլի կամ 2,3 անգամ և ժողովրդական յեկամտի մեջ սպառման ֆոնդի աճումը 2,6 անգամ միաժամանակ հանրայնացված տնտեսության մեջ տեղի ունեցող կուտակումների հսկայական աճման, ինչպես և պետական բեռերի աճման պայմաններում:

Համագումարն ընդգծում է, վոր ժողովրդական տնտեսությունը բոլոր ողակներում տնտեսական գործունեյության հիմքը պիտի լինի տնտեսական մոցնելու համար պայքարելը, պլանային-ֆինանսական կարգապահության ուժեղացումը, խորհրդային ռուբլու՝ տնտեսական ուժեղացնելու և քաղաքի ու գյուղի միջև տնտեսական կապերն ամրացնելու այս կարևորագույն լծակի՝ հետագա ամրացումը:

* *

Համ. (բ) XVII համագումարը սահմանում է, վոր ժողովրդական տնտեսության զարգացման յերկրորդ հնգամյա պլանը, վոր ներկացրել է Միության Պետպլանը և ընդունել են Համ. (բ) յեկոմսի ու խՍՀ Միության ժողովուրդը, ապահովում է.

ա) կապիտալիստական տարրերի ու առհասարակ դասակարգերի վերացումը, գյուղացիական տնտեսությունների կոլեկտի-

վացումն ու բոլոր տնտեսությունների կոոպերացումը լիակատար չափով ավարտելու հիման վրա, արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության վերջնական վերացումը. խորհրդային Միության եկոմսիկայի բազմակառուցություն վերացումն ու արտադրության սոցիալիստական յեղանակի հաստատումն իբրև արտադրության միակ յեղանակ, յերկրի ամբողջ աշխատավոր բնակչությունը դարձնելով սոցիալիստական հասարակության ակտիվ ու գիտակից կառուցողներ.

բ) խՍՀՄ ամբողջ ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերակառուցման ավարտումը՝ հիմնված արտադրության միջոցներ արտադրող արդյունաբերության (ծանր արդյունաբերություն) վրա, վոր ստեղծվել է առաջին հնգամյակի շրջանում և ընթանում է հետագա արագ վերելքի ճանապարհով.

գ) բանվորական ու գյուղացիական մասսաների բարեկեցություն ամրացումը և առ այս խՍՀՄ ամբողջ բնակարանային ու կոմունալ գործի վճարման բարելավումը.

դ) պրոլետարական դիկտատուրայի տնտեսական ու քաղաքական դերքերի ամրացումը հենված բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության դաշինքի վրա կապիտալիստական տարրերն ու առհասարակ դասակարգերը վերջնականապես վերացնելու համար.

յե) յերկրի պաշտպանունակության հետագա ամրացումը:

Այս խնդիրներն իրականացումը, վոր տանում է դեպի կապիտալիստական տարրերի վերջին մնացորդներին նրանց բոլոր հին դերքերից վտարումը և նրանց դատապարտում է վերջնական կործանման, չի կարող չհարուցել դասակարգային պայքարի սրում, կուլակության կողմից կոլտնտեսությունները քայքայելու նոր փորձեր, հակախորհրդային ուժերի կողմից մեր արդյունաբերական ձեռնարկությունները միասարարական սարսափ յենթարկելու փորձեր: Մյուս կողմից յերկրորդ հնգամյակի՝ բանվորների ու գյուղացիների մասսաների կյանքի մակարդակն ամբողջ ժողովրդական տնտեսության տեխնիկական վերակառուցումն ավարտվելու հիման վրա արմատապես բարձրացնելու աշխատավորների դերքերի իրականացումը չի կարող չհարուցել աշխատավորների խանդավառություն, արտադրական ակտիվություն ու աճող ձգտման հորդանոս ալիք աշխատավորության ամենալայն մասսաների՝ սոցիալիզմ կառուցողներին մեջ դեպի նոր տեխնիկայի յուրացումը:

Անխնա ջախջախելով դասակարգային թշնամու հակահեղա-

(ከቤተሰብ ጋር ለመገናኛት ለሚገባው ጊዜ ምሳሌ ማቅረብ)

ԸՆԿ. Լ. Մ. Կազանովիչի գեկուցման թեզիսները

Կողմակցության XVI համագումարում, ընդունելով բոլշևիկյան հարձակման ելույթունը ղեկնասարկեցիայի շրջանում, ընկ. Ստասինո մատնանում եր, վոր անհրաժեշտ և

քողիատական տարրերին. նրանցից դուրս չգրտել խորթ ու աշխատելով տարրերին և ներքևից առաջ քաշել նոր աշխատողներ... մորելիզացիայի յենթարկել բուն իսկ կուսակցությունը՝ հարձակման ամբողջ գործը կազմակերպելու համար, ամբացնել ու սրել կուսակցական կազմակերպությունները»:

Այս միջոցառումներից ամենախոշորները յեղել են.

2) Ժողովատնների, գլխավոր վարչությունների ու տրեստների մանրացումը, վոր ղեկավարությունը մոտեցրել է արտադրական ստորին ողակներին, ձեռնարկություններին. ԺՏԳԽ բաժանումը յերեք ժողկոմատի՝ Ծանր արդ. ժողկոմատի, Թեթև արդ. ժողկոմատի, Անտառժողկոմատի. Հոգժողկոմատը՝ 2 ժողկոմատի—Հոգժողկոմատի ու Խորհանոթժողկոմատի, Առևտրի ժողկոմատը՝ 2 ժողկոմատի—Մատժողկոմատի ու Արտառժողկոմատի. Ճանապ. հաղորդակցության ժողկոմատը՝ 2 ժողկոմատի և 1 վարչության—Ճանապ. հաղորդակցության ժողկոմատի, Ջրային ժողկոմատի և Ճան. տրանսպորտի կենտրոնական վարչության և այլն.

34

4) արհմիությունների մանրացումը, վոր ուժեղացրել է արտադրական միությունների կենսակոմիտեների գերը. մատակարարման սխառեմի վերակառուցումը—գործարանային վարչություններին կից բանվորական մատակարարման բաժինների կազմակերպումն՝ ընդարձակելով նրանց իրավունքները և բանվորական փախ կոուպերատիվների կազմակերպումը.

5) քաղաքական բաժինների կազմակերպումը յերկաթուղային և ողային տրանսպորտում, կուսակազմակերպիչների սխառեմի կազմակերպումը ածխի և այլ արդյունաբերական ճյուղերում, այս թվում նաև Զրային ժողովմատում.

6) կուսակցութայն գուման ծավալումն իբրև կուսակցական ինքնաքննադատութայն բարձրագույն ձևի և կուսակցութայն ամբացումն իբրև սոցիալիստական շինարարութայն կազմակերպութեամբ ավանդարդի:

Այս աշխատանքի հաջողությունն ապահովված եր ինքնաքննադատութայն ծավալումով, մասսաների ակտիվութայն մղելով լիզացիայով շինարարական ստեղծարար աշխատանքի համար, սոցիալիստական մրցակցութայն ու հարվածայնութայն:

Կուսակցութայն կողմից այս բոլոր կազմակերպական հարցերի ժամանակին դնելը, նրանց կենսագործելը կուսակցութայնն ու սոցիալիստական շինարարութայնը յերաշխտվորեցին այն խզումից, վոր կառավարն կուսակցութայն ձևի գծի և նրա իրականացման կազմակերպչական աշխատանքի միջև:

Համկ(բ)Կ VII համագումարը գտնում է, վոր չնայած պրոլետարական դիկտատուրայի լծակների վերակառուցման մեջ ձեռք բերված հաջողություններին, կազմակերպական-գործնական աշխատանքը զեռև հետ և մնում քաղաքական գերեկտիվների պահանջներից և չի բավարարում ներկա շրջանի՝ յերկրորդ հնգամյակի շրջանի վիթխարի չափերով աճած պահանջներին:

Սոցիալիստական շինարարութայն ներկա շրջանը բնորոշվում է խնդիրների ել ավելի մեծ բարդացումով, ղեկավարութայնը ներկայացվող պահանջների ել ավելի մեծ բարդացումով: Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական խնդիրները՝ կապիտալիստական տարրերի վերջնական վերացումը, կապիտալիզմի մնացորդների հաղթահարումը եկոնոմիկայում և մարդկանց գիտակցութայն մեջ, ամբողջ ժողովրդական տնտեսութայն սեկոնսարուկցիայի ավարտումը նորագույն տեխնիկական հիման վրա, նոր տեխնիկայի ու

նոր ձեռնարկությունների յուրացումը, գյուղատնտեսութայն մեքենացումը և նրա արդյունավետութայն բարձրացումը,—ամբողջ արությամբ հարց են դնում բարձրացնել բոլոր ապարեզների աշխատանքի վառելը, առաջին հերթին կազմակերպական-պրակտիկ ղեկավարութայն վառելը:

Այժմ, յերբ հաղթանակել է կուսակցութայն գլխավոր դիծը, յերբ կուսակցութայն քաղաքականությունն ստուգված է կյանքում վոչ միայն կուսակցութայն անդամների, այլ միլիոնավոր բանվորների ու աշխատավոր գյուղացիների փորձով,—ամբողջ հասակով ծառանում է կազմակերպական աշխատանքը մինչև քաղաքական ղեկավարութայն մակարդակը բարձրացնելու խնդիրը: Կազմակերպական հարցը, ստորադաս մնալով քաղաքականութայն հարցերին, այնուամենայնիվ, այս պատճառով բացառիկ նշանակություն է ձեռք բերում սոցիալիստական շինարարութայն հետագա հաջողությունների համար:

«Հաղիվ թե վորևե մեկը պնդի, վոր բավական է առ քաղաքական լավ գիծ, և գործը վերջացած է: Վոչ, սա միայն գործի կեսն է: Քաղաքական ձևի գիծ տալուց հետո անհրաժեշտ է աշխատողներ ջոկել այնպես, վոր դիրքերում կանգնած լինեն այնպիսի մարդիկ, վորոնք կարողանան իրականացնել գերեկտիվները, վորոնք կարողանան ըմբռնել գերեկտիվները, կարողանան այս գերեկտիվներն ընդունել իբրև հարազատ գերեկտիվները և կարողանան կենսագործել դրանք: Հակառակ դեպքում քաղաքականությունը կկորցնի իր իմաստը, կդառնա ձեռքերի թափահարություն» (Ստալին):

Մինչդեռ լավագույն ղեկավար աշխատողներից նույնիսկ շատերը մինչև այժմ զեռև գտնում են, վոր բավական է ձառարտասանել կամ բանաձև գրել կուսակցութայն գլխավոր գծին հավատարիմ լինելու մասին, վորպեսզի ղեկավարութայն խնդիրը համարվի լուծված, այնինչ իրականում նույն ղեկավար աշխատողների կարգադրությունները, վորոնց նպատակն է կիրառել կուսակցութայն գերեկտիվները, խախտվում են վատ ջոկված աշխատողների և կատարման ստուգման բացակայութայն պատճառով:

Տվյալ մոմենտին կազմակերպական-պրակտիկ աշխատանքի հետ մնալը կուսակցութայն քաղաքական գծի պահանջներից ա-

ռանձին ցայտունությամբ ու սրությամբ հայտարարել ե կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն ամխարդը լուսաբերութեան, յերկաթուղային տրանսպորտի և Հողօգտակրման ամբողջ սխառեմի որինակով:

Համագումարը սահմանում ե, վոր այս թերութեանները վերաբերում են խորհրդային, տնտեսական և կուսակցական աշխատանքի նաև մյուս բնագավառներին:

Այս թերութեանները գլխավորներն են.

դեկավարութեան գրասենյակային-բյուրոկրատական մեթոդներն ու անուշադիր վերաբերմունքը դեպի խորհրդային տնտեսական ու կուսակցական ստորին մարմինները (գործաւորան, ցեխ, գյուղ, կոլտնտեսութեան, խորհրտնտեսութեան բաժանմունք).

«Ընդհանուր», վերացական դերեկտիվներ ու բազմաքանակ հրամաններ տալը փոխանակ կոնկրետ դեկավարութեան և աշխատանքի մանրամասների ուսումնասիրութեան.

կատարումը ստուգելու և կադրեր ջոկելու պարտականութեանը սակավ վորակյալ աշխատողների վրա դրելը.

խորհրդային ու տնտեսական ապարատի կենտրոնական և միջին ողակների հաստիքների ուռնելը, վոր արտադրութեանից գրասենյակ ե գրավում բաւականաչափ ճարտարագիտական տեխնիկական աշխատողներ.

ապարատի ֆունկցիոնալ կառուցվածքը, կառավարման գործի կենտրոնացումը տասնյակ բաժինների ու սեկտորների մեջ և, իբրեւ սրա հետեանք, ուղեւորտիւղ դեկավարութեան բացակայութեանը.

միանձնյա դեկավարութեան ծայրահեղ թուլութեանը, անձնական պատասխանատւութեան բացակայութեանն ու կառավարման դիմագրկութեանը՝ թագնւած դեկավարութեան «կոլեգիալ» բնույթի տակ.

կուսակցութեան ու կառավարութեան յերկաթյա կարգապահութեան բացահայտ և ծալտյալ խախտումները:

Այս բոլոր թերութեանները վերացնելու և պոլլետարական դիկտատուրայի բոլոր մարմինների աշխատանքը բարելավելու համար անհրաժեշտ ե դեկավարել հետեյալ գրութեաններով.

առաջին—«Ընդհանուր» և վերացական դեկավարութեանից անցնել կոնկրետ դեկավարութեան, «Ընդհանուր» բանաձևերից

ուղեւորտիւղ վորոշումների, հիմնված գործի մանրամասների ու տեխնիկայի ուսումնասիրութեան և իմացութեան վրա, անցնել սերտ, կենդանի կապի արտադրութեան և կառավարման ստորին ողակներին հետ (ցեխ, աշխատամաս, ձեռնարկութեան, կոլտնտեսութեան, գյուղ, ՄՏԿ, խորհրտնտեսութեան և այլն).

յերկրորդ—ուժեղացնել դեկավարների անձական պատասխանատւութեանը նրանց հանձնարարված գործի համար ինչպես կուսակցական, այնպես ել խորհրդային գծով, վերացնել ֆունկցիոնալութեանն ու դիմագրկութեանն աշխատանքի մեջ, սահմանել խիստ միանձնյա դեկավարութեան.

յերրորդ—սահմանել կուսակցութեան ու կառավարութեան դերեկտիվների կատարման սխառեմատիկ, հոգատար ստուգում այն հաշվով, վոր կատարման ստուգումով դադարել կազմակերպութեան, հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան դեկավարն անձամբ և վորպեսդի կատարման ստուգումն ապահովի կուսակցական ու խորհրդային կարգապահութեան ամրացումը.

չորրորդ—ապահովել վորակյալ աշխատողների տեղափոխումը ապարատից և գրասենյակից անմիջականորեն դեպի արտադրութեան՝ կրճատելով կառավարման ապարատները, և բարելավել աշխատողների բաշխման գործի դրվածքը, հիմնարկի և ձեռնարկութեան դեկավարին անձամբ պարտավորեցնելով դեկավարել այս գործը:

Համագումարը գտնում ե, վոր այս խնդիրների հաջող իրականացման անվերապահ պայմանը հանդիսանում ե ինքնաքննադատութեան, սոցմրցութեան, կուսակցական, բանվորական և կոլտնտեսական մասսաների ու նրանց մասսայական կազմակերպութեանների ակտիւլութեան ու ինքնագործունեյութեան հետագա ծաւլաւումը:

Կուսակցութեան XVII համագումարն առաջարկում ե կենսագործել հետեյալ կազմակերպական միջոցառումները:

I. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԵՆ ՄԻՋՈՑՈՒԹՅՆԵՐ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿՆԵՆ

ՇԻՆԱՐԵՐՈՒԹՅՆ ԲՆԱԳԱՎՈՐՈՒՄ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՆԳԱՄՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՍԿԶԵՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

1. Նպատակ ունենալով վերացնել մի շարք վայրերում տեղի ունեցած՝ կուսակցութեան մեջ մեխանիկորեն, անհիմն ընդունե-

լուծվում են, կուսանդամության թեկնածու և կուսանդամ ընդունելիս սահմանել յերաշխափորությունների մեծացրած թիվ և յերաշխափորողներին կուսակցական ստափի բարձրացում, կուսակցության մեջ ընդունել միայն ակտիվիստներին, վորոնք իրենց ցույցաբերել են այս կամ այն հանարակական կազմակերպության աշխատանքում, ապահովել ընդունվողների հոգատար ստուգում, այս դեպքում գնահատականներ պահանջելով այն կազմակերպությունից, վորտեղ ընդունվողն աշխատել է:

2. Կուսակցության մեջ ընդունելությունն ու թեկնածուներին անդամ փոխադրելը վերակսել ամբողջ կուսակցության գոտմը վերջանալուց հետո, այսինքն 1934 թվի յերկրորդ կեսից:

3. Համկ(բ)Կ շուրջը կուսակցությանն ամենից մոտիկ անկուսակցական ակտիվիստներին համախմբելու համար, վորոնք գործով—արտադրության մեջ, կոլտնտեսության մեջ—ցույց են տվել իրենց ակտիվ ոգնությունը կուսակցությանը, բայց դեռևս պատրաստված չեն կուսակցության մեջ մտնելու համար, կուսակցության ստորին կազմակերպություններին կից ստեղծել Համկ(բ)Կ համակրողներին խմբակներ, համակրողներ, վորոնք տնայայանորեն յենթարկվում են կուսակցական մարմինների բոլոր վորոշումներին:

4. Գտնելով, վոր ներկա մոմենտին կուսակցական բջիջներն ինչպես իրենց կազմով, այնպես ել իրենց խնդիրներով ու քաղաքական աշխատանքով գերաճել են հին արպի բջիջների շրջանակները, համագումարը վորոշում է գոյություն ունեցող կուսակցական բջիջները վերակազմել և դարձնել գործարանային, տրանսպորտային, կարմիր բանակային, կոլտնտեսական, բուհական, հիմնարկային և այլ կուսակցական կազմակերպություններ կուսակցական կոմիտեի գլխավորությամբ, իսկ ցեխերում, հերթափոխներում, բաժանմունքներում՝ ցեխային կազմակերպություններ կուսակցական կազմակերպչի գլխավորությամբ, վոր ընտրվում է ավյալ կուսկազմակերպության ընդհանուր ժողովում և հաստատվում կուսակցական գործարանային կոմիտեի կողմից:

15 կուսանդամից և թեկնածվից պակաս կազմ ունեցող կուսակցական կազմակերպություններում կուսկոմներ չստեղծել, այլ առանձնացնել կուսակցական կազմակերպիչներ:

3 հոգուց պակաս կուսակցության անդամ ունեցող կոլտնտե-

սություններում ստեղծել թեկնածուական կամ կուսակցական կոմիտեի տական խմբակներ կուսկազմակերպիչների գլխավորությամբ, վորոնց առանձնացնում են ՄՏԿ-ների քաղաքիչները, իսկ ՄՏԿ-ներով չսպասարկվող կոլտնտեսություններում՝ շրջակոմներ:

ԿԵՆՏՐՈՆԻ, ՄԱՐԶԻ, ՇՐՋԱՆԻ ՂԵԿԱՎԱՐ ԿՈՄՍՄՈՒՆԻՏԻԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԻ ՄԱՍԻՆ

5. Վերակառուցել մարզկոմներին, յերկրկոմներին և Համկ(բ)Կ կենտկոմին բաժինները, վերացնելով ներկայիս ֆունկցիոնալ բաժինները և նրանց փոխարեն ստեղծելով ամբողջական արտադրական-ճյուղային բաժիններ: Յուրաքանչյուր արտադրական-ճյուղային բաժնում, կենտկոմի Գյուղատնտեսական բաժնի որինակով, կենտրոնացնել ավյալ ճյուղի ամբողջ աշխատանքը. կազմակուսաշխատանքը, կադրերի բաշխումն ու պատրաստումը, ագիտամասաշխատանքը, արտադրական պրոպագանդը, համապատասխան խորհրդային-տնտեսական մարմինների ու կուսակցական կազմակերպությունների կողմից կուսակցական վորոշումների կատարման հսկելը:

Սահմանել բաժինների հետևյալ կառուցածքը.

Համկ(բ)Կ կենտկոմում—1) Գյուղատնտեսական բաժին, 2) Արդյունաբերական բաժին, 3) Տրանսպորտային բաժին, 4) Պլանային-ֆինանսական-առևտրական բաժին, 5) Քաղաքական-վարչական բաժին, 6) Ղեկավար կուսամարմինների բաժին, 7) Կուլտուրայի և լենինիզմի պրոպագանդի բաժին և 2 սեկտոր: Գործերի կառավարչության սեկտոր և Հատուկ սեկտոր:

Մարզկոմ-յերկրկոմներում—1) Գյուղատնտեսական, 2) Արդյունաբերական-տրանսպորտային, 3) Խորհրդային-առևտրական, 4) Կուլտուրայի և լենինիզմի պրոպագանդի, 5) Ղեկավար կուսամարմինների (քաղաքային և շրջանային) և Հատուկ սեկտոր:

Մարզկոմ-յերկրկոմներում և ազգային կոմկուսակցություններին կենտկոմներում վերացնել Քարտուղարությունները, թողնելով 2-ից վոչ ավելի քարտուղար՝ առաջին և յերկրորդ: Քննարկում պահանջող հարցերը մտցնել ուղղակի բյուրո, իսկ մի շարք պրակտիկ հարցերի քննարկումը դնել վոչ թե հատուկ հանձնապետությունների վրա, այլ կոմիտեների բաժնի վարիչների և խոր-

հըրդային, արհմիութենական, կոոպերատիվ, կոմյերիտական և այլ կազմակերպությունների ղեկավար աշխատողների վրա:

6. Վերակառուցել շրջկոմների աշխատանքը մոտեցնելով արտադրական խնդիրներին, շրջկոմի կոնկրետ ղեկավարություն ունեցող կուսակցական տերիտորիալ կազմակերպությունների ու գյուղխորհուրդների նկատմամբ և քաղաքայինների հետ միասին՝ շրջանի կոլտնտեսական կազմակերպությունների նկատմամբ ամբողջությամբ վերացրած: Շրջկոմներում ու քաղկոմներում (բացի մեծագույն քաղաքների քաղկոմներից ու շրջկոմներից) վերացնել բոլոր բաժինները, իսկ նրանց փոխարեն ունենալ շրջագայող պատասխանատու հրահանգիչներ՝ շրջկոմների ու քաղկոմների անդամներ, նրանցից յուրաքանչյուրին ամբաստանելով սկզբնական կազմակերպությունների փորձակի խմբակի, փորձնային մեջ նրանք պարտավոր են կազմակերպել կուսակցական աշխատանքի բոլոր ասպարեզները՝ կուլտուրական, քաղաքական, ազգատնային-մասսայական, կազմակերպական և այլն: Հրահանգիչների աշխատանքի ղեկավարությունը, կադրերի բաշխումը և կատարման ստուգումը դնել քարտուղարի և նրա տեղակալի վրա:

7. Համառոտություն տալ ՀամԿ(բ)Կ կենտկոմի փորձումներին ՄՏԿ-ներում, խորհրդատեսություններում ու յերկաթուղային արհմիությունում քաղաքական բաժիններ կազմակերպելու վերաբերյալ, փորձնային ամբողջովին արվարացրել են իրենց: Հանձնարարել կենտրոնական կոմիտեյին հետազոտում ել քաղաքական բաժիններ ստեղծելու սոցիալիստական շինարարություն հետ մնացող ձևատարմանը, իրենց հարվածային խնդիրները կատարելու համեմատ նրանց փոխարինելով սովորական փուլակցական մարմինների, կառուցված արտադրական-տերիտորիալ հատկանիշով: Հանձնարարել կենտկոմին, ՄՏԿ-ների շուրջը տնտեսական նոր կենտրոններ կազմվելու հետևանքով, ստեղծել նոր ինքնուրույն շրջաններ կամ ավելի պակաս գործություն ունեցող ՄՏԿ կենտրոններում յենթաշրջաններ, իսկ ՄՏԿ քաղաքայիններն ըստ անհրաժեշտության վերակազմել և դարձնել շրջկոմներ կամ յենթաշրջկոմներ:

8. Հաստատել ՀամԿ(բ)Կ նոր խմբագրած կանոնադրությունը:

II. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ ԽՈՐՀՐԴՆԵՐՆ ԶԻՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՅՄԱՆ ՅԵՎ ԿՈՆԿՐԵՏ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԵՊԱՀՈՎԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

1. Վերացնել բոլոր խորհրդային-տնտեսական ապարատների կառուցման ֆունկցիոնալ սխեման և դրանք վերակառուցել արտադրական տերիտորիալ հատկանիշով, սկսած ստորին արտադրական ողակներից և վերջացրած ժողովրդատներով:

Ժողովրդատների հիմնական մարմիններ համարել արտադրական կամ արտադրական-տերիտորիալ գլխավոր վարչությունները, փորձնային պատասխանատու յեն ավյալ ամբողջ աշխատամասի համար, իրավունքներ ու պարտավորություններ ունեն իրենց յենթակա կազմակերպություններին ղեկավարելու առանց բացառություն ըստ հարցերում, սահմանափակելով մնացած ֆունկցիոնալ սեկտորների իրավունքները և արգելելով նրանց ղեկավարելու ստորին ողակներին գլխավոր վարչությունների գլխի վրայով:

2. Պարտավորեցնել խորհրդային-տնտեսական մարմիններին ղեկավարներին իրականում ապահովել յուրաքանչյուր ստորադաս մարմնի կամ ձևարկություն կոնկրետ ղեկավարություն առանձին-առանձին, շտկելով նրանց թերություններն ու պերատիվ միջոցներով աշխատանքի պրոցեսում, և կրճատել միջանկյալ ողակների (միավորությունների, արհմիությունների և այլն) ցանցը, ընդարձակելով ժողովրդատների անմիջական կապը խորհրդային ձևարկությունների հետ:

3. Սահմանել պարտավորությունների ավելի հատակ ու խիստ բաշխում ժողովրդատների կենտրոնական ու տեղական մարմիններին, յերկրամիջև, բարձրացնել իշխանություն տեղական մարդային, յերկրային ու հանրապետական մարմինների դերն ու պարտավորություններն առանձնապես տեղական արդյունաբերություն ու գյուղատնտեսություն զարգացման գործում, ժողովրդատների գլխավոր վարչություններում կենտրոնացնելով միայն իրոք միությունական նշանակություն ձևարկությունների ղեկավարությունը:

Մարզերում ու յերկրներում ժողովրդատների լիազորների փոխարեն ստեղծել արդյունաբերություն ծանր, թեթև և այլ ճյուղերի մարդային ու յերկրային վարչություններ, նրանց վրա պարտավորություն դնելով կատարելու ամբողջ տեղական արդյունաբերությունը և միաժամանակ կատարելու համապատասխան ժողովրդի հանձնարարությունները:

4. 1934 թվին բոլոր խորհրդային բյուջետային ու տնտեսաշաղկապային մարմինների հաստիքները կրճատել նվազագույնը 10—15 տոկոսով նրանց համար 1933 թ. հաստատված հաստիքների համեմատությամբ, ինչպես և կտրականապես կրճատել հաշվառման և հաշվետվության գոյություն ունեցող ձևերը վերևից մինչև ներքև:

ՂԵԿԱՎԱՐԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ, ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ ՍՏՈՒԳԵԼՈՒ ՅԵՎ ԿԱՌԵՐԻՆ ԴԵՊՈՒՐՈՒԹՅՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈԽԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

5. Տնտեսական և խորհրդային ղեկավարների անձնական պատասխանատվությունն ու ժողացնելու նպատակով խորհրդային տնտեսական աշխատանքի բոլոր բնագավառներում վերացնել կոլեկտիվները, բացառությամբ խորհրդային ընտրովի մարմինների: Վերացնել ժողկոմատների կոլեկտիվները՝ ժողկոմատի գլուխ թողնելով ժողկոմին և յերկսից վոչ ավելի տեղակալի: Ժողկոմատներին կից ստեղծել յերկու ամիսը մեկ անգամ հրավիրվող ժողկոմատների խորհուրդներ յուրաքանչյուրը կազմված 40-ից մինչև 70 հոգուց, վորոնց կեսից վոչ պակասը պիտի լինեն տեղական կազմակերպությունների ու ձեռնարկությունների ներկայացուցիչները:

Մանմանը, վոր մարդային-յերկրային գործկոմիների, հանրապետությունների ժողկոմխորհների ու քաղխորհուրդների նախագահները յերկսից ավելի տեղակալ չպիտի ունենան:

6. Վերացնել կատարման ստուգման համար գոյություն ունեցող հատուկ սեկտորները և առաջտրկել կառավարման բոլոր մարմինների ղեկավարներին վերևից մինչև ներքև անձամբ ստուգել համապատասխան մարմինների վորոշումների ու կարգադրությունների կատարումը:

7. Ածխարդյունաբերության և յերկաթուղային տրանսպորտի որինակով ազահովել ճարտարագիտական-տեխնիկական կադրերի տեղափոխումը գրասենյակից արտադրություն՝ ժողովրդական տնտեսության և պետական կառավարման բոլոր բնագավառներում:

8. Աշխատավարձի դրույքները վերականգնել աշխատեա, վոր խթանի անմիջականորին ցելի, աշխատամասի, արտադրության աշխատանքը:

Ճարտարագիտական-տեխնիկական բոլոր ազնիվ և հմուտ աշխատողների համար, անկախ կուսակցականությունից, ապա-

հովել արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և այլ առաջարկեղներում, պատասխանատու, իշխող դիրքերում առաջ դնալու հնարավորությունը:

Կազմակերպել աշխատողների տեխնիկական և գործնական վերակի պարտադիր ստուգում աստեստացիոն-ստուգիչ հանձնաժողովների միջոցով, անկախ կուսակցականությունից:

Պարտավորենել տնտեսական մարմինների ու ձեռնարկությունների ղեկավարներին տրապետել իրենց գործի տեխնիկայի հիմունքներին, արդյունաբերության և ժողովրդական տնտեսության յուրաքանչյուր ճյուղի վերաբերյալ մշակել տեխնիկական աշխատանք, վոր բոլոր ղեկավար աշխատողները վորոշակի նվազագույն ժամանակամիջոցում անպայման պարտավոր են ուսումնասիրել:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒԴՆԵՐԻ, ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՅԵՎ ԿՈՄԵՐԻՏԵՎ ԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ՅԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՊԱՐԱՏԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ

9. Կազմակերպել կառավարման մարմինների աշխատանքի մասսայական վերահսկողություն և մասսաների խիստ քննադատությունը ներկայացնել ապարատի բյուրոկրատական խոցերն ու թերությունները:

Ընդարձակել խորհուրդների սեկցիաների և պատգամավորական խմբակների ցանցը ձեռնարկություններում, գյուղերում, խել կան խմբակների ցանցը ձեռնարկություններում, պատգամավորական քաղաքներում կազմակերպել խորհուրդների խմբակներ, աշխատեա յենթաշրջանային ու քաղաքամասային խմբակներ, աշխատեա դեպքում առանձին ուշադրություն դարձնել խորհուրդների և նրանց սեկցիաների աշխատանքի մեջ ակտիվ կանանց, բանվորուհիներին ու կոլտնտեսուհիներին ներգրավելու վրա:

10. Արհմիություններին հանձնել ԲԳՏ ստորին որդաների բոլոր իրավունքները ձեռնարկություններում և բանամասարարման բաժիններին, բանիակկոպներին, շրջկոոյներին, քաղկոոպներին կից վերահսկիչ մարմինների ղեկավարությունը:

Ծավալել և վորակապես բարձրացնել ձեռնարկությունների իրեն արդարացրած շեֆությունը պետհիմնարկների նկատմամբ և արտադրության մեջ կատարվող աշխատանքի սոցիալիստական համատեղությունը պետհիմնարկներում կատարվող աշխատանքի հետ:

Վերականգնել կոմյերիտովության «թեթև հեծելազորի» կազմակերպման իրեն արդարացրած պրակտիկան, «թեթև հեծելազոր», վոր հաջողությամբ հայտնաբերում եր ապարատի բյուրոկրատական թերությունները: Բարձրացնել կոմյերիտովության բջիջների աշխատանքի վորակը պետհիմնարկներում պետապարատի բարելավման բնագավառում:

III. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԵՆ ՄԻՋՈՑԵՐՈՒՄՆԵՐ ԿՈՒՍԵԿՈՒՄԵՆ-ԽՈՐՀՐԴՆԵՐ ՎԵՐԵՏՍԿՈՒՄԻՆԻՆ ԴԻՓԵՂԱՅՆԵԼՈՒ ԲՆԱԿԱԿԵՐՊՈՒՄ

(Հիմնականում հավանություն ստացած կենսկովի Բաղբյուրայի և ԿՎՀ նախագահության կողմից)

1. Նպատակ ունենալով ուժեղացնել վերահսկողությունը կառավարության վորոշումների կատարման նկատմամբ և ամրացնել խորհրդային կարգապահությունը, անհրաժեշտ համարել կիրառելու հետևյալ կազմակերպական միջոցառումները.

ա) ԽՍՀ Միության ժյիւ կից կատարման հանձնաժողովը վերակազմել և դարձնել ԽՍՀ Միության ժյիւ կից Խորհրդային վերահսկողության Հանձնաժողով, վոր ընտրվում ե կուսակցության համագումարում, իր ապարատով կենտրոնում և մշտական ներկայացուցիչներով հանրապետություններում, յերկներում, մարզերում, վորոնց նշանակում և հետ ե կանչում Խորհրդային վերահսկողության Հանձնաժողովը:

բ) ԲԳՏ ժողկոմատը, վոր արդեն կատարել ե իր դրական դերը, վերացնել և նրա ապարատը հանձնել ԽՍՀ Միության ժյիւ Խորհրդային վերահսկողության Հանձնաժողովին:

գ) Խորհրդային վերահսկողության Հանձնաժողովի ղեկավար նշանակել ԽՍՀ Միության ժյիւ նախագահի տեղակալներից մեկին:

2. Նպատակ ունենալով ուժեղացնել կուսակցության և ՀամԿ(բ) կենտկոմի վորոշումների կատարման վերահսկողությունը, ամրացնել կուսակցական կարգապահությունը և պայքարել կուսակցական ետիկայի խախտումների դեմ, անհրաժեշտ համարել կիրառելու հետևյալ կազմակերպական միջոցառումները.

ա) Կենտրոնական վերահսկիչ Հանձնաժողովը վերակազմել և դարձնել ՀամԿ(բ) կենտկոմի կից կուսակցական վերահսկողության Հանձնաժողով, վորն ընտրվում ե կուսակցության համագումարում,

մարում, իր ապարատով կենտրոնում և մշտական ներկայացուցիչներով հանրապետություններում, յերկներում, մարզերում, վորոնց նշանակում և հետ ե կանչում ՀամԿ(բ) կենտկոմին կից կուսակցական վերահսկողության Հանձնաժողովը:

բ) Կենտրոնական վերահսկիչ Հանձնաժողովի ապարատը հանձնել ՀամԿ(բ) կենտկոմին կից կուսակցական վերահսկողության Հանձնաժողովին:

գ) Կուսակցական վերահսկողության Հանձնաժողովի ղեկավար նշանակել ՀամԿ(բ) կենտկոմի քարտուղարներից մեկին:

Կուսակցության XVII համագումարը պարտավորեցնում ե բոլոր կոմունիստներին, վորտեղ ել նրանք աշխատելիս լինեն, բոլոր կոմունիստներին, մեջ նշված միջոցառումների իրականացումը պրոլետարական դիկտատուրայի բոլոր մարմինների կազմակերպական վերակառուցման և նրանց աշխատանքի բարելավման գործում:

Կուսակցության համագումարը նախադրույցում ե կուսակցան, խորհրդային, արհմիութենական, կոմյերիտական և այլ կազմակերպությունների բոլոր աշխատողներին, առաջին հերթին կոմունիստներին, վոր կուսակցության կենտկոմի ու խորհրդային ղեկավար մարմինները խրախուսելով լավագույն աշխատողներին, ղեկավար մարմիններից կհանեն, ստորին պաշտոնների կնշաւմեն տեսակ պաշտոններից կհանեն, բոլոր այն աշխատողներին՝ նակեն և խիստ տուժի կենթարկեն բոլոր այն աշխատողներին՝ ուշադրություն չդարձնելով նրանց հանձնաժողովության կողմից ուղեքեր կխախտեն կուսակցական և խորհրդային կարգապահությունը:

Կուսակցության XVII համագումարը հավատացած ե, վոր մեր կուսակցության անդամները կգտնվեն իրենց խնդիրների բարձրության վրա, իրենց ակտիվությամբ կոգնեն կուսակցության ու կառավարությանը պրոլետարական դիկտատուրայի ապարատները մաքրելու բյուրոկրատական թերություններից, կամրացնեն պրոլետարիատի դիկտատուրան, ել ավելի կբարձրացնեն կուսակցության ղեկավար դերը և յերկրի համար կապահովեն յերկրորդ հնգամյակի լիակատար հաղթանակը:

Արքայի Կ. Տիր-Միսյան
Հանձնված է արքայադարյան 9 հունվարի 1934 թ.
Ստացված է արքայադարյան 17 հունվարի 1934 թ.
Գրադիր № 7810 (թ), Հրատ. № 173, Պատվ. № 10
Տիրած. 8000 118000 հայ. հա.

ԿՈՒՄՍՏՐՈՒՄԻ ՏՊԱՐԱՆ, ՏԵՐԵՎԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0193651

31.973

ԳԻՆԸ 25 Դ.

Կրթ.

О ВТОРОМ ПЯТИЛЕТНЕМ ПЛАНЕ
РАЗВИТИЯ НАРОДНОГО ХОЗЯЙСТВА
СССР
(1933—1937)

ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ВОПРОСЫ
(Партийное и советское строительство)

Тезисы докладов т. т. В. Молотова, В. Куйбышева
и Л. Кагановича, одобренные в основном Политбюро
ЦК ВКП(б)

Партиздат 1934 Эривань